

Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka NAN Ukrainy. Oddział Rękopisów. Zespół

ZBIÓR RĘKOPISÓW I ARCHIWUM PAWLIKOWSKICH

ZESPÓŁ (FOND) 76.

CZEŚĆ I. RĘKOPISY BIBLIOTEKI PAWLIKOWSKICH

158. Historia miasta Jarosławia przez ks. Franciszka Siarczyńskiego. *XIX w. S. 110.*

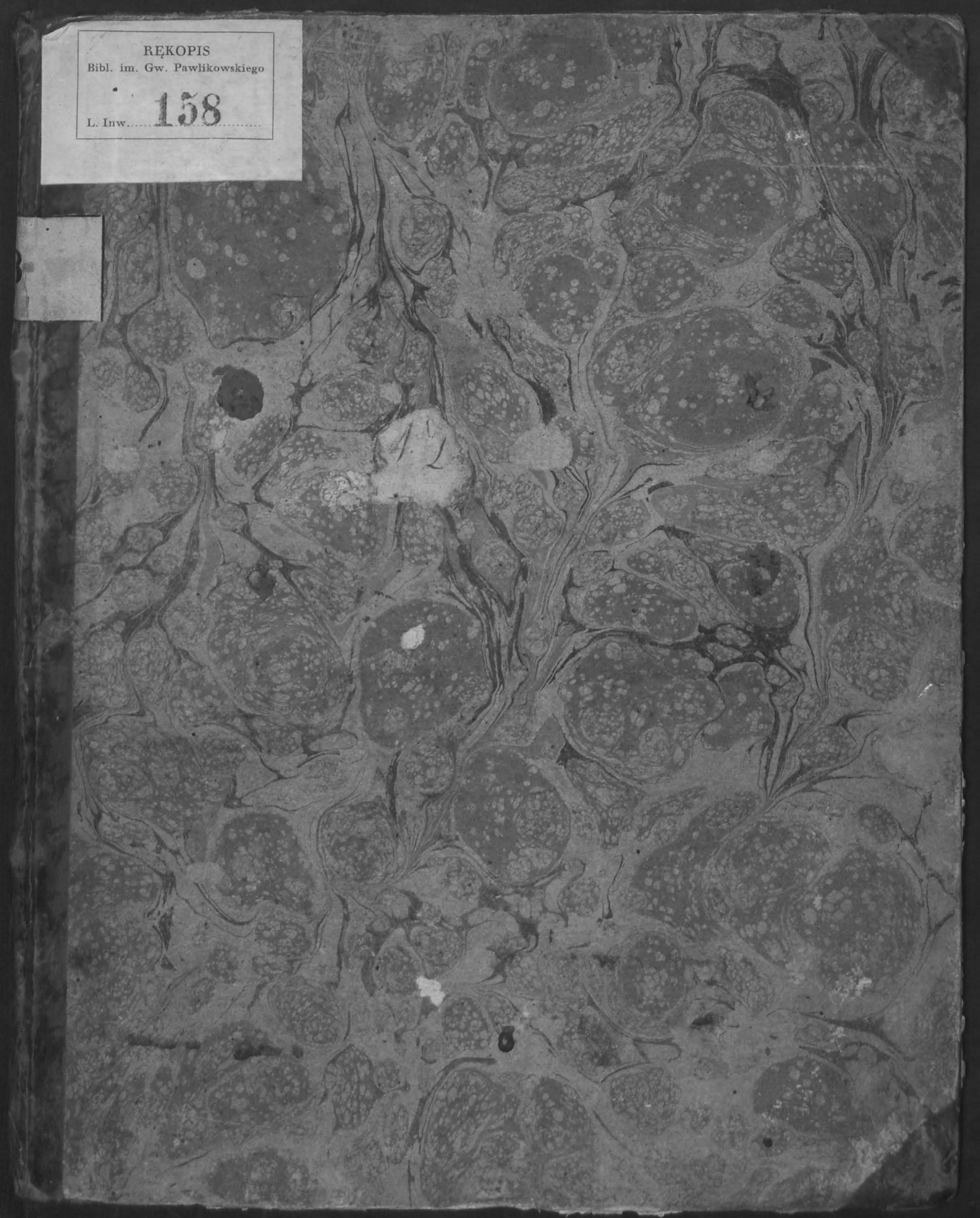
STRONY NIEZAPISANE NIE ZOSTAŁY ZDIGITALIZOWANE

REKOPIS

Bibl. im. Gw. Pawlikowskiego

158

L. Inw.....

l. 152.

sta groszy z każdego Viertela na każdy rok. Na który
sprawy świadectwo pisać nasza do niniejszego pisania,
iact przytożona. Dan w Jarostawiu - roku 1410.

Tęgi Spytka drugi przywilej:

W imię Pańskie Amen. Na wieczna sprawy pamiątkę. 11. Przywilej tegoż
Przystojno zda się być rozumowi, aby pan wiernych swoich, na pastwiska,
poddanych z osobliwej przychylności niedostatki opatrował, wolny tów, kopa-
nie. . . 1401.

Dla tegożmy Spytka z Tarnowa i Pan Jarostawski wia-
domo czyniesmy, tak ninie, iako i na potem będącym, do któ-
rychby to wiadomości przysto i którym to należy wiedzieć,
wszem wobec: że upatruiemy miasta naszego Jarostawia,
siedoleżność, która cierpi w pastwiskach, tak że obywatel w
nim mieszkający, dla potrzeby swojej koni, bydła i trzód niemających
nie past. Chcąc my tedy temu miastu naprzemu, tak i obywate-
w nim mieszkającym pastwiska z osobliwej przychyl-
ności naszej opatryć, i te obywatele i mieszczany nasze Jarosta-
wskie mieć ucieszone, chrościny nasze podawamy od pierwszych
kopanin starego zamku naszego Jarostawskiego prosto do brzo-
gu Janu rzeki ciągnących się, na miejscu, gdzie młyn nasz zwan-
ny Stanów, młyn powyż młynów Wołtowskich tegoż miasta,
potażony był. Nawstatem zaś w okoliczności rzecia naszego pod
góra, nazwana Diatobregi, pod górą, kwiśta S. Mikotaja, a
między młynem naszym, który Jwan Stanowicz trzyma. W
któ

„którem ieziorze ciż mieszczanie nasi sieciami, które zawiesz
 „wotoki, będą mieli do towienia wszelaką wolność, gdzie też mają
 „i mogą sadzawki nowe uciąć i wykopać, pod która my foli-
 „szukienne, pospolitnie zwane stepy suchienne wolnie do uży-
 „wania naszego moiemy zrobić wedle rozsadku woli naszej i potes-
 „tów naszych. Która sadzawki ciż mieszczanie nasi zgotowane,
 „wolnie trzymać i dźierać mają, i oney zaięwać. Naostatek zaś,
 „inrze błonia, które są między młynem naszym zwanym Waż,
 „ogrodem kosowym idąc na Szczukomoty, i między przedmieście
 „miasta pomienionego, aż gdzie robocizne nam odprawiający za-
 „sadzeni są, pospolitnie Warski. O wszystkie ciż mieszczanie nasi
 „na pożytek pomienionego naszego miasta Jarostawica, będą
 „trzymać, mieli i spokojnie casy wielkimi dźierać. To ied-
 „niowśy i wytyczywsy, iż ci ludzie, którzy do młynów pożytku
 „przywodzi będą na tychże błoniach i pastwiskach, a wziemi
 „młynare i inni obywatele, którzy przed miastem pomienionem
 „zasadzeni są, wolną papę będą mieli. Łąki też i role na dzie-
 „komotach tymże mieszczanom do przereczonego miasta nadar-
 „zemy i darujemy casy wielkimi. Z których tak iednak prze-
 „reconych i z rol na Szczukomotach ciż od każdego Viertel nam
 „i potomkom po dwanaście groszy na każdy rok na dzień S.
 „Mikotaja ptaci będą powinni, wolne od czynszu zachowując
 „błonia, które tymże mieszczanom dla pastwisk dajemy i zapo-
 „suemy Tasławie, wytyczywsy także, które Pleban Jarostawski
 „i Jan

i Jan Szymakowski od nas maiz do upodobania woli naszey, i
 i taki takie, ktore dla nas sa wytacone, i dawno w dzienaz
 wie naszey sa, takie przez nas znakami w okolicznosci swoiey
 znane, i inne taki, ktore kmiemie nasi z krukela teras
 rymaia, podobnym sposobem wytaczamy od darowiny przenie-
 rowey. Daiemy tez tymie mieszczanom naszym wrelaka, i
 wladze na wykopanie lasow i chrosiow, takie i btoiska, kto-
 re jest pod krukalem dla sol, i tak, takie i btoiska pomienione,
 rowami obwarowai, przez ktoreby woda na do' spadala, i zeby
 solym taki na przenieconem btoisku byci mogly, ktorym ko-
 niaicym chrosiiny wsm lat, a lasy eas wykosniaciacym i btois
 ko. kopaiacym szesnasie lat, od daty niniejszego pisania da-
 ny i nadaiemy od ptacenia cynsze w swesposobnosci wolnosci.
 powysiu zas wolnosci i skonieczniu, kazdy z kazdego Dru-
 bedie nam ptaid cynsz jako i dudy, ktory na szesna-
 tach maia, i dzienaz, a nie wiecy. Maiz tez i beda, mieli toz
 rystko ieden drugiemu prawem dzienicznem przedawania, dar-
 owania, zastawienia w zamiane clania, i na pozytki swoie,
 ktoreby sie podobaly, obrozenia, albo dzierzenia i przed raycami
 pomienionego miasta naszego powiedzania, i nato pisania sa
 dziec podtenzas bedacych pod pieczgia mieyska, utwierdzone-
 go brania i umocnienia zupełne zwolenistwo. ktore pisania
 ony i potomkowie nasi trymai obiecujemy i przyrzekamy niez-
 naruzzenie chowai. Na ktorey sprawy swiadectwo pieiec

„nasza jest przywilejona. Działo się i dano w Jarostawiu. Co-
 „ku 1449. Przy obecności szlachetnych Jana z Gotuchowa, Jana
 „z Łysakowa, Janusza Rawicza natenczas starosty Jarostaw-
 „skiego, Marcusa z Woyciechowa, Woyciecha z Weticy i Jędrzeja
 „z Łurawic.”

III. Przywilej Trzeci przywilej jest następujący:

„Książę Jarostawia, Władimir Pański Amen. — Ponieważ ludzka pamięć i umie-
 „na wolności róż-
 „ne i nadania
 „r. 1449.”

„czności, nieporównywa jej, ani pomiernywa, potrzeba jest
 „tedy, aby te rzeczy, które w ludzkich dziejach się sprawowały, a
 „najbardziej, które Pańska wielkmość udziela pobornom”, do-
 „trwałości wiecznej były przywilejone, piśmiennym, piśm-
 „nym i świadczonym warunkiem, aby się przez kogokolwiek za-
 „czem zgwatone były nie dały. Dla tegoż my Spytko do-
 „dnie z Jarostawia, ziemni Ruskiej Woiewoda i Starosta Jener-
 „ny, oznajmujemy niniejszem piśmieniem którym należy w
 „wobec, tak teraz będącym jako i na potom, który o tem w
 „mnie mieć będą, jako my mając przed sobą zdrowy rozum
 „i zażywszy wczesnej rady, aby miasto nasze Jarostaw w pro-
 „wiecie Przemyskim roste bogactwy i przytków obfitością, i na-
 „przyręte rzeczy w dobre bardziej się mnożyto, aby ci mieszcz-
 „nie i obywatele przenieconego miasta naszego Jarostawia,
 „i ich przystoyni i prawdziwi potomkowie mogli się cieszyć
 „z prawa dobrego i szczerobliwej wolności, dla tegoż na u-
 „widne prośby mieszczan i obywatelów pomienionego miasta
 „naszego Jarostawia, które często do nas czynili, skłania-

iac sie takie i takie wielkie temuz miastu naszymu Jarostaw=
 wowi, i obywatelom jego i potomkom ich, daliśmy i darujemy,
 naznaczyli wiecznie i przywłaszczamy z taski naszymi osobliwy,
 prawa i wielkiste wolności w ten sposób, jaki następuje: A,
 naprzód dajemy i na wieki przywłaszczamy, iż podatku roczne=
 go nad summe dwudziestu grzywien, iako zwyczaj staroda=
 wny jest podwyższyć i przyczynić mieszczanom przereczone=
 go miasta naszego Jarostawia nie chcemy, i te wielkiste przy=
 mać przyrzekamy, wyjąwszy jednak jakiś kolwiek podatek we=
 dle czasu po wrystkiem królestwie Polskiem, a osobliwie w
 Ziemi Ruskiej na rzecz pospolite będzie uchwalony. Do tego rok=
 nikom miasta tego naszego robotom z sol ich nad pięć deni zwsta=
 szera zwyczajnych przymuszają jakimkolwiek sposobem nie=
 chcemy, które jednak na wieki i mocno trzymać obiecujemy. Na=
 ostatek rólasz ze wszystkim jego czynszem, budkami przekupniów,
 pod tymie raturzem będącemi, i czynsz z nich ternie miasta,
 naszymu ku pomocy udzielamy wielkiste i nadarzamy. Wryst=
 kich kowie rozlewiców, gwatrowników i wsiłnie domy miasta,
 naszego nachodzących i pokój tamiących, przez kogo by kolwiek
 pojmanych i więzionych w pomienionem miesie naszym odpo=
 wadać na każdego skarge rozkarujemy i sędziemu przypięte=
 ma, albo podwoyciemu pomienionego miasta naszego sędzi=
 onych porucamy. To jednak dektawiając, gdyby tak wielkiego
 występku ztoczyła prawem swiem mieyskiem na takowym

gwat

„gwaltu zatrzymany, za świeżo był pokonany. A gdyby pra-
 „wo nasze mięysie jakimkolwiek sposobem dalej było zwle-
 „cone, iako zwykło bywai, aby się sprawował w prawie
 „swoim, uznawamy. Wyimujemy jednak i wytarzamy mie-
 „szan wyszłych miasta naszego prererconego, i których-
 „kolwiek prawem mięyskim cieszących się, że za wreszta wy-
 „stępki i excessy popetnione pod inną wreszta, zwierzchno-
 „ścią niemiecą, bydzi Sadzeni, i niegodnie indziej, tylko w prawie
 „naszego miasta przed podwoycim przyiętym powinien być
 „dnie odpowiadać, wyszawszy artykuły prawa ziemskiemu za-
 „chowane. Wzda, też mieli mieszczanie pomienionego mia-
 „sta naszego wreszta wolności i pozwolenie na budowanie do-
 „mowe i poprawę budynków i innych, dębów i drwa na poży-
 „tek ognia domowego wolno i bezpiecznie wyrobować i siec
 „w lesiach naszych i wolno wiesić do domów swoich, nie
 „wynajdując drog nowych, ale tylko starodawnemi, bez szko-
 „dy tak i innych ról płodnych; to jednak zatorowry, gdzie
 „im przez nas, albo naszego Urzędnika Łamku Jarostawskie
 „go według czasu będącego pokazano i naznaczono będą,
 „tam natenczas prerercone drwa i dęby rąbać i siec powin-
 „ni. Uwielniamy jednak mieszczan miasta naszego Jarosta-
 „wia na wieczność od wszelkiego przeworu za reprovaniem
 „mostu i niebytnością jego na rzece Janie i od wszelkiego
 „mostowego podatku, gdy most znova stanie i naprawiony

będzie, żadnego albowiem mostowego podatku i przewoźnego,
 na prererconych mieszczan naszych na wielki wstadać nie
 chcemy, tylko do przywiezienia debow, gdy tego mostu nie
 będzie, i gdy się zepsuje, na innego stanowanie i zbudowanie,
 onych obowiązujemy, i robocizną, ratowai, a do skończenia ro-
 boty mostu tego pilnowai, onych przymuszamy. A my zaś
 przez się do pieniężney zapłaty rzemieślnikom za pracę ich ob-
 wiazujemy się, ale ci mieszczanie od wszelkiej przytkadki pie-
 niężney na prerercony most wickuścić wolni będą. — Wszy-
 sty kupcy i kramarze prowadzący rzeczy i towary własne od wpe-
 łnego podatku mytnego, mostowego i przewoźnego na wieczności
 wolni będą. Nie ci jednak, którzy prowadzą rzeczy cudze, i fur-
 manki towary cudze wożą, których do zapłaty obowiązujemy.
 Kazem na prerercony rzecz Janie obywatelom tegoż mia-
 sta naszego odbyć targach tyżże rzeki Janie z obidwu-
 stron Janiem i wódka, zastawca dopuszczamy. Zabraniamy
 zaś, aby iaden targu i kupi iakich ceynic niemoż, albo iakim
 kolwiek sposobem przekupowai niemoż, je w żadney wsi
 dierzawy naszey i w Panstwie naszym z oboicy strony Janie,
 co bardzo ciagnąć się doznano na szkodę i wielkie zepsowa-
 nie miasta naszego. A według starego zwyczaju, ktorogomy
 najmniej nienarufyli, toż jako ieszcze wickuścić korymci
 obiecujemy, iż czasu wojny powszechney, na każdą nagłą i
 nalegającą wyprawę, aby tylko ieden wór wedle zwyczaju

pry

„ przystojnie natadowany ze czterema koniami dla prowadze-
 „ nia wozu dwuzemi z woznicą, i jednym pieszym przy wozie.
 „ pomienionym mieszanie przez naszego miasto naszego
 „ wyprawiali, onych obowiazujemy i potomków ich. (m.)
 „ Postanawiamy zaś i owszemli, tak chcą mieć, aby dzie-
 „ Pleban i potomni tego koscioła naszego Jarostawskiego
 „ bez tylkie radzie miasta naszego pozwolenia i bytności,
 „ nicobierat i nieradzalat do skoty Bakatarza i dwon-
 „ nika dla wielu złego i niebezpieczeństw nachodzących
 „ uchronienia się. Ter to wielkowie stanowimy, iż wry-
 „ sey do targu w dzień targowy, który mierkaicy za sa-
 „ nem do tegoż miasta naszego na targ przychodzący,
 „ przez noc jedna, mierkaicy, jedno tylko mostowe clawa
 „ będą, wyborcy, wcale jednak zostawiają myta głownie-
 „ nego zapłatę; ale mierkaicy przez dwie noce i dalej, do
 „ innych miast na targi idący i wracający się, a ilekroć by
 „ się im trafilo iść przez most, tylekroć do zapłaty mostowe
 „ go ninieyszem pisanie obowiazujemy. — Wrypkie pra-
 „ wa i przywileje, które na pastwiska, albo na chrośiny na
 „ kankomtotach, i takli, i na obrany ku kiclatowicom, na
 „ role kupane, ci mierkanie nasi maia, przez przedków

(m.) Od tego obowiazku przystawiania wozu wojennego
 później Anna Kuzna Ostrogska mieszkancow Jarostawia
 w r. 1630 uwolnita.

naszych szorstliwej panicy dane niniejszym piśmieniem,
 stwierdzamy, tychże miarzan naszych podług tychże praw,
 takimi chcemy, i teraz, wzmacniamy. A że wsi okolicnych,
 do miasta naszego przetrzonego drewna na budowanie wież,
 niniejszym piśmieniem wolnie dopuszczamy, jednak nie skąd-
 inąd, ieno gdzieby przez nas, lub Starostę, napeż zamko-
 wego natenczas będącego byto im dano i pokazano. W ten-
 jednak przetrzonych miarzan naszych uwalnimy, iżby-
 koni na daleką drogę, wedle potrzeby naszej, osobliwie do Ko-
 łkowa i gdzie indziej dać i w takim kosztem wyprawić po-
 winni, aby przez nas w takowej sprawie uciążeni nie sta-
 li się. Poruczamy nadto rayom przetrzonego miasta na-
 szego opatrności, aby według prawa ich wrypkie szereg-
 nie niesprawiedliwe miary, mianowicie miodowe, zbożne, i
 innych iakichkolwiek rzeczy, także toki, wagi nieprawdzi-
 wey, gwizdów fałszywych w przetrzonym mieście naszym
 pilnie doglądali i dowierali, aby sprawiedliwość kardemu-
 we wrypkie pokazaną byto. (n.) Winy zaś wrypkie i ka-
 rania takowe za występki popełnione dla nas zachowuje-
 my. Wrypkie tedy i szerególne pomierzone contenta tu przez
 nas określone i zmocnione, uchwycione, postanowione, nie-
 narusznie w swojej mocy i trwałości, aby trwały wiekami
 temi czas, chcemy, i mocno zachowane przez potomki na-
 se

(n) Podług dawnych wolności miasta tego uwydzkaya pod-
 woieudozego Ruskiego co do miar i waz mierociagata je do
 Jarostawia.

„nasze, aby to wszystko wieczne letnio i na wieki trzymano
 „i zachowano nienaruszenie było, onych obowiązujemy tegoż,
 „do którego jest przytoczona pieczęć nasza, świadectwem pisa-
 „nia. Dnia tego, i dano jest w zamku Jarostawskim, roku
 „1479. Przy bytności urodzonych i szlachetnych Jana z Łyż-
 „kowa, Jędrzeja Curyta z Stosanowic, Fryderyka i Szymona
 „z Kusienic, Mikołaja Madrzyka, Hrycha i Karła z Be-
 „belu, i innych bardzo wielu osób.

Czwarty przypisany jest w tej ośmowie:

W. Przywilej W imię Pańskie Amen. Na wieczną sprawę pamiętkę,
 względem obrony „Poniowar wszelkie sprawy ziemskie przed z siedziby
 „miasta r. 1513.
 „wypadaia, pamięci, razem godna jest rzecz, aby każde
 „szeregłone piśmiennym warunkiem, i świadków wiary go-
 „dnych podpisem było umocnione. My tedy Szymon z Ja-
 „rostawia Kasztelan krakowski i druidzi tegoż Jarostawia
 „Odnajmiemy niniejszym piśmieniem, którym to należy
 „wzorem w obec, tak teraz będącym, jako i potomnym,
 „który niniejszego piśmienia wiadomości mieć będą, jako
 „my opatruiąc nową obronę miasteczka naszego Jaros-
 „tawia przez niemate nakłady, prace i wyczerpanie rzu-
 „bowana, i całe w skutku skończona, chociaż tedy aby
 „przewieziona obrona i budowanie miasteczka naszego
 „Jarostawia, przez długie i wielkicze trwata czasu,

takie aby pod Starznem opatrzniem zachowana byta,
 aby więcej murowane i kopane obrony albo basty i in-
 ne budynki tego obrony przez iaka wstatość nie powo-
 ży i wniwecz nie obracaty, albo iakich szkieletów dachow-
 wych aby nie ponosity. Mając też politowanie na niedo-
 statek i znieścienie Wierzoan i obywatelów naszych, które
 przez najazd Satarski w domach i dobrach ogniem znie-
 sionych pomiesci, onym z pewney wiadomości drzewie gzy-
 wien pieniędzy monety, tierby Polskiej pospolicie w koro-
 na wolać, w każda gzywone czterdzięci osm groyer rachun-
 iac na cyprach naszych i tak na krukfontotach i w sad-
 antyna naszego Waznego teracych, które cyprze na S. Mar-
 cina w rok brać wyklivomy, daliomy, darowali i powodzali,
 iakoi daliomy, daruicomy i powodzawamy niniejszym pi-
 smem srodktwiazom. Z których to cyprów etych tak na
 krukfontotach Raycom naszym Jarostawskim, teraz i na
 potem wedlug czasu będącym, cete i zupełne brania, wy-
 bierania i odnoszenia zupełnego i wresposobnego pozwalamy
 zwolensstwa wiekuisie, na wielki ber wrelakiego od nas i
 potomkow naszych zabrania, tudnoia i niechcenia. Z któ-
 rych cyprów drzewieiu gzywien pieniędzy ralloomy wy-
 siej pomienili, aż nayce na opatrznie miasteczka Jarosta-
 wia

„wia miech brora i odmora; Zostaska zaś cynszow z tych
 „tak wybranych na cześć Najświętsz. Maryi Panny za uspie-
 „wanie przepate Salve Regina baktarowi szkolnemu gry-
 „wom i Wikaryom koscioła Jankostawskiego, potgrywom, wedle
 „opisu przywileju naszego tymie raycom, aby na każdy rok da-
 „wali i ptacil, porucamy recepowicie i skuteczenie. Bsta-
 „tek zaś cynszow pomienionych z tychże tafz porucamy
 „nam albo potomkom naszym ptacic i oddadac winni beda;
 „Chcemy tez, aby cz rayce drugie dziesiec grywien z tych pro-
 „wentow mieyskich na każdy rok dawali, oddawali, i do-
 „stawiali grywien darowanych przytaczali, i summe dwu-
 „dziestu grywien na toz opatwienie i obrone pomie-
 „nioney na każdy rok zawrze aby mieli gotowaj; Nadto chce-
 „my i rozkazujemy, aby cz rayce cztowicka w miernictwie
 „dobrze biegłego, ktoryby potowienie tafz umiat dobre wymie-
 „ryc, mieli. Albowiem wyrzynow sprawiedliwy i przytoy-
 „ny wyspiar, dochody cynszow z tych tafz moze, przy-
 „wosc, i przyznane beda; Cokolwiek by jednak nad dziesiec
 „grywien z tych cynszow darowanych zbywalo, chcemy
 „aby rayce z ostaska cynszow saptawow, cynsz. Rektro-
 „rowi szkolnemu i Wikaryom po wyrzynieniu wyspiaru nam
 „albo potomkom naszym sprawiali fu i ptacili. Nadto
 „chcaz

chcą przerwanych mieszkań naszych iemże wziętych, wol-
 ności, i ochotniczym, taska, opatryć, a jako utrapionych „
 i zepsowanych pocieżyć, onych od przywiezienia soli, kto-
 re nam dla zamku naszego z wuj Przemyskich zwykli „
 byli czynić, wolnych, uwolnionych, oswobodzonych w tem „
 mieci umyśliśmy, których ninieysem pisanem wolne-
 mi czynimy, uwalniamy, i oswabadzamy wiecznie i na,
 wieki. Która, to darowizna nasza, i t.d. roku 1513. —
 Przy obecności tamie wielbnych i szlachetnych Jędrzeia z „
 Łądzeewa radek wyzwolonych Mistra Kantora Koscio-
 ta Jarnowskiego i Sebana Łytobienickiego, Jakóba Moste-
 ni Sebana i Marcina Morawskiego Sprawce, i Bur-
 grabiego Zamku naszego Jarostawskiego, Jana Aręplin-
 skiego, Jana Wrostawskiego, Jędrzeia Aręchowskiego, Ja-
 kóba Młodego Kuchmistra naszego Nadwornego i innych szla-
 chów wiary godnych. „

W tym zbiorze jest piąty przywilej.

Gdyż sprawa, Diet i Łądy wolnej sposob, zapamiętawia, albo „V. Przywilej O-
 starodawności, albo czasu potomnościom podlega tawie, icaleby ^{droważo ze Sma} nowy opatnienie
 iakiemikolwiek listownemi świadectwami, albo pieczętami miasta dla o-
 niebyt uwieczniony, umocniony, dowiedziony z porządkowa- ^{robny, i nadania} puberne. 1535.
 ziom, jako niewinności najwyżniejszym stróżem. Dla tegoż „

my

„my Stanisław z Sprawy Woiewoda Podolski, Ziemi Ruskiej,
 „Kiewskiej, Samborskiej Starosta, (o) na Jarostawiu Pan i
 „drużbie, oznajmujemy niniejszym pisanem, którym należy wpa-
 „wować, teraz będącym i potomnym, którzy o tym wiadomości mieć
 „będą, znakomicie jednak tegoż druziectwa naszego potomi-
 „kom spadku przyrodzonego i iakiegokolwiek prawa przysto-
 „nie będącym, jako osobliwym i Taskawym Affektem poddanych
 „snych niegdy Wiel. Pan Spytko z Jarostawia kasztelan krako-
 „wski dziad nasz najmilszy, porużony w tych Ruskich, i dla
 „czystych nieprzyjacielskich naderżów, niespokojnych krajach
 „i krainie, o pospolitem poddanych zdrowiu, bezpieczeństwie i sta-
 „nu pastorenia o mitym pokoiu pobożności Chnesciańskiej
 „zabiegać niezaniechał, aby swe lud Chnystusów z adwersari-
 „mudownemi, albo materialnemi niebędąc opatrzonemu warun-
 „kami, wypadami od pogan i nieprzyjaciół czysto porużony,
 „w miernym i nad wszelką śmierć cięższą, niebył wzięty
 „niewoli. Dla tego rozstrzeliwając, swą doskonałą z kate-
 „chickich przestępków doznanych niebezpieczeństwu, i z tego przestę-
 „pków rzeczy warując, a o przestępkach obmyślając, z obfi-
 „tości Taski owobliwy miasteczka Jarostawia, nieinaczej iac-
 „koby pokoiu obrona, drewniana, materia, obtoczyć niezanie-
 „chał, i owszem wszelką, usiłując, uważając, jako pod-
 „da

(o) Był potem Woiewoda, Ziemi Ruskiej.

danego gminu prawdziwy i roztropny wódz i opatryciel, onez,
 walem obtoczone i mieszkancami bezpiecznie wystawid i zbudo=
 wa, i aby zawsze trwata od wystawienia z gruntu tej obrony,
 na poratowanie poprawy czuj swoich procentow niektorych,
 ktora w przywileiu na to miasto danym szerey zamkniona jest,
 do podatkow i dochodow mieszczanom szczerobliwie nazna=
 ryt i darowad, aby takowe wystawienie wielkimi pracami
 i nakladami barzt i obrony stanowne zastarzałowia, lub za=
 użyciem zwąglone będąc, snai potem nieupadło. My tedy do
 naszego dziada najmilszego s.p. zmarłego swiatobliwych pra=
 wie i roztropnych usitowan sklaniajac się, od którego, iako ni=
 gdy odrodzić się niestaramy, tak też przednictwem i krecie pospo=
 lity przyznaniem ubogacic, ratunkami i zachowaniem
 taskawem i sprawiedliwym zachowaniem pomnożyć usitujemy
 ustawnie. A tak z pewnego i doskonatego rozmytu i krecie=
 doobliwosci naszej temu miasteczku naszymu przez spadku
 chiebniczenemu Jarostawowi, do chad nasz z krecie gonatce
 nej podtencew przepalanej darowalivny, daliwmy i przyt=
 tacyli, iakoi darujemy, daciemy i przytaczamy i onego upre=
 niemy ninieysim pivanem, wiekwieta, darowizna, w skut=
 klu samym, aby przez rayce wadstug czasu bedace na dno=
 wienie, albo poprawe obrony miyskiej i barzt wiekwieta
 brany byt. Ktory to rayce, teraz i na potomne czasy bedzuy

uc

„ według ich upodobania i przytku lepszego też spuszczenie go-
 „ ratki, przepalenie, najmowa i arendowa komu kolwiek bę-
 „ dzie się im podobato sposobniey i przyteorniey na każdy rok, bę-
 „ da mieli zwolenistwo. Ażeby też ta nasza, szcudrobliwosć, i
 „ taskawa, szugom kowielnym i aka uieznia powiecha była
 „ naznacrona, przerucronych szadziec wielkistym obowiazkieni
 „ dlużnikami wielkistemi czyniemy, bez wszelkiego szponu Cy-
 „ com Wikaryom w Jarostawiu wiecznie przez procki nasze
 „ chwaty Boskiey miłosniti gorące fundowane na roczny dochod
 „ do stotu ich cetyń fenty pieprzu i jeden funt szafranu dobrej
 „ wagi dać i ptanie będą winni bez żadney szpota wymyślney i
 „ mniemaney wyrównki. Aby jednak szadniey szy był do szapta-
 „ cenia szpůsob, szemy i nakazujemy nakazem, aby nakazda
 „ wiewi roku, te darowizny naszey, które kaptani mają brać
 „ fenty były szdzielone. A u szas Wikaryowie według czasu
 „ będący kaptora szkolnego bez wszelkiej sztadki między niemi
 „ postanowionej, do stotu szwego przypuszczai, bez wszelkiego
 „ szponu, gomionu, szgardy, niedostatku szochodów, opatrowai
 „ wielkiszcie, względem sztazszca takowey darowizny, maia
 „ i szy uiz szatem winni. Chleb iednak i piwo szam kaptor do
 „ stotu, iako i w szy szy weszpot będący, szobie opatrywai ma. A
 „ szeliby iaka w szgarda w sztazsznia od stotu szegoz kaptora, będi
 „ wymyślna, będi mniemana sztata szy, tedy darowiznie

uoyńiany kaptanom uwtarany, i ony ^{na}had bierzemy, i aby
 moy memiata nakazujemy minieysem pisanem szrodku=
 iajem. Aieby rosterkom i poswarokom nierownym i pogar=
 drie drogi niebyto, i aby gadny byt do spólnego i kaptan'skiego
 stotu zasiada i uczestnikiem bydi naszey darowizny, do po=
 winności swey koscilney sposobny i obycayny, z Bakataro
 sikolnego baccenia i zewierzchności kantar ma bydi nadany za=
 wse. Do tego do proreccioniy darowizny naszey i dla wylkrey
 i lepszey miasteczka naszego naprawy, domek mielkedy przez ma=
 tke nasze, naymilsze, dla puskarni zamkowej zbudowany,
 wespot i z ropa, na woskoboyne iwi obroconey, darujemy, na=
 daiemy i miastu przytaczamy skutecnie, wicki i sic. Z ktorego
 to domku i woskoboyni naymu i lrency, dochody przez same
 racye brane i na poprawe miayska obrocone bydi maie za pit=
 wosia, iednake w budowaniu i naprawie, a nie wopatstwen
 albo medbalstwem, pod tasko nasze i darowizny minieysey u=
 traceniem.

Dziato sie 1535 roku. — Ten sam

Potwierdze-
 nie od Łofii
 ze Sprawy
 1562.

preywiley potwierdzone byt przez Łofie ze Sprawy Odrowa
 za Woiewody Ruskiego coske, Tarnowske, kaptelanowa, Woy=
 nicky, a jowotocznyml sluben Jana Kostki Woiewody Sandomir-
 skiego, Paszkarskiego Ziemi Ruskich matronke, Kamie, i Driedu-
 cke, na Jarostawiu, Lyncowiu, Patanawiu, Pichorowiu,
 Nowym Konstantynowiu, Kanucre i t.d. w roku 1562.

Miasto
warowne.

W skutku takowych praw, starań i nakładów, które nadwice
Jarostawia czyni, miasto miasto posiada warowni moiney
przeciw napadom dzicy Tatarskiej. Wymagał się stopnia-
ści w ludności i bogactwa Jarostaw. Przywilej od Władysława
V. dany miastu wspomina o obrotym handlu jego, o kupcach
zagranicznych przybywających tu z towarami i dla skupie-

Przywilej Wła-
dyława V. kró-
la 1443.

Miast Łanolo-
wy.

nia onykie. Stanowi Jarostaw miastem składowym i gło-
wną komorą państwa, gdy zakazuje, aby żaden kupiec in-
nym gościncem, jak tylko na Jarostaw przejeżdżał i pro-
wadzić towarów nieważyl się. Był to bowiem ważny
w Polsce gościniec ruskim zwany. Przywilej tegoż
króla dany jest w Budzie dnia 14. Sierpnia r. 1443.

W kraju otwartym, a częstym napadom dzicy Szwedzkiej
podległym, i w większej części swych granic od niej otocz-
onym, jak Polska, szukał mieszkańcy spokojny schronie-
nia dla siebie i majątku swego, więc i miast o-
bronnych, za jaki i Jarostaw dla zamku i domów mur-
rowanych miasto. Ale toż samo wystawiało miasto

Najad Tata-
arów 1489

takowe na cół chwosił tużyców. Roku 1489 najad Tatarów
ogniem i mieczem pustosząc kraje Skwaskie, skroplili
w Jarostawiu i okolicach jego srogosi swęj ślady zostaw-
wid. Lewną niecierzone tłumy branców wyrzucił w

wy

wszystkiego przed nakretad. byta w niewolę dla zalednie-
 nia pustyni swoich. (i) tylko scaki, którzy albo ucieka, rato-
 wai się zdazyli, albo w lochach, okopach lub murach schro-
 nienie znaleci. Klasterory bowiem obwiedzione murem byty
 przeciw takowym nieprzyjaciotom warownemi twierdzami. (p.)
 Mnichy dla obrony domów i swiatyn swoich podawali
 ludowi zaletę z korysni duchownych, którzyel Holica Gryn-
 ska nieoszczędnie danielada. (q.) Nie

(p.) circa Annum 1489 cum Turca et Tartari ferro et igne depo-
 pulati sunt terras Infid, ac multos homines in captivitate
 duserant, fratres in castellare claustrum ad iutorio Nobilium, ac
 plebejorum fossatis ceperunt, et multa millia hominum mult-
 toties in castellati propter praefatas incursiones, gratia Di-
 vina conservati sunt, et evaserunt manus hostium. Archiv.

Conventus Bernardin. Prevorvenc.

(q.) Podobnego rzafunku Papierskiego wypis dla wiela ciska-
 wy tu umieszczam: Christophorus miseratione Divina titulu
 S. Mariae Arc. Celi S. R. E. Presbyter Cardinalis. Universis et
 singulis presentes. Nostras literas inspecturis, lecturis ac legi au-
 dituris salutem, ac sinceram in Domino charitatem. Universis
 tati vestrae fidem facimus et attestamus, Quatenus pro parte
 Venerabilium virosurum et fratrum Provinciae Poloniae ordinis Mino-
 rum regularis Observantiae oblata nobis fuit quaedam suppli-
 catio

Papier Kle-
 mont VII. po-
 zwala mnichon
 na fortyfikacye
 klasterow i am-
 muncye kwesto-
 wai, zabiciaz-
 ofh od winy u-
 walnia, bronia-
 cym^u cawantoy
 cyjci greckioy,
 a polegtymu
 obronie, odpufo
 zupetny nawaie.

32.
Naiard Woto-
chow 1498.

Niedtogo data odetchnai' uszere nicochtonionym z brzozi i po-
stoszonym mieszkaniom diez nalezonicepa. Stefan Woiwoda
Wotoski osmielony i zachecony, 12 miesiq wprost swato bezkar-
nie

" cationis cedula nonnullas gratias continentis, nos suppliciter
" deprecantium, ut pro tranquillitate et securitate conscientiarum
" suarum a Summo Domino Nostro Papa viuis vacis oraculo impetra-
" re dignaremur. Tenor vero cedule huiusmodi sequitur in hunc
" modum et est talis: Quia Beatissime Pater Agnorum Polonic
" et dominia ad ipsum pertinentia a Turcis et Tartaris et a
" his et aliis Ecclesie inimicis et Sismaticis sepius incursum
" sustinet, furtivas et manifestas, aliquando per annum plu-
" rices, fratres ibidem habitantes communiunt plura Monasteria
" Vestre Sanctitatis et huiusmodi Sedi dominia subiecta domini-
" sui, in quibus tempore huiusmodi incursum suorum et res
" ad Sanctitatis Vestre dominium attinentes, puta ornamenta
" Ecclesiarum et vasa Divini cultus cum concursu multorum
" populorum defendunt, et hucusque divina favente auxilia semper
" per defenderunt, quamvis plures fratres sint interfecti, super
" pliant humiliter Sanctitati Vestre, quatenus consueta sua cle-
" mentia supra inscriptis, eorum conscientie benigne succurrat.
" Primo, quia circa huiusmodi munitiones et fortificationes lo-
" corum, fratres fortasse recurrerant ad amicos spirituales
" et procuratores ipsorum laicorum modo, sed in professione in-
" ipsorum eis non concessa, vel alias elemosinas pro victu fra-
" trum acquiratas in huiusmodi laboribus expendenda, vel pro
" su

nie wpaść do Polski, i z obfitym zaburkion plonem wro-
cić do domu, roku 1498 daley posunął zachwatosi swo-
izy wkrocił z posithiem liczym Turko i Tatarow na kraj
wry

hujusmodi laboribus eas acquirendo, dignetur Sanctitas
Vestra hujusmodi excessus pro securitate consuevitatum,
benignitate sua tollere et reformare. Secundo hujusmodi mu-
nita monasteria, in quibus tempore incursionum multa mila
lia hominum solent conseruari, non possunt durare nisi refor-
mentur, siue restaurentur. Dignetur concedere S. Vra ut Guar-
diani, et Praesidentes monasteriorum ipsorum possint pro se-
curitate sua consentire pro hujusmodi restauratione recur-
rere ad amicos spirituales et benefactores, et praecipue ad illos,
qui ibidem solent seipsum cum rebus suis salvare, sic tamen,
ut ipsi benefactores in ipsis monasteriis nullam sibi habita-
tionem approprient, sed quod dominium in toto et in parte a-
pud hanc S. Sedem semper remaneat, et tempore necessitatis
per Guardianum loca distribuantur. Tertio, quia loca illa
per fratrum sollicitudinem et benefactores sunt provisa bom-
bardis, scuppis et aliis armis hujusmodi necessariis, eli-
gnetur S. Vra benigne concedere, ut Guardiani et Praesidentes
hujusmodi locorum propriis possint per recursum ad amicos
spirituales et benefactores et etiam procuratores tuta con-
scientia querere elemosynas pro pulveribus ad bombardas,
et etiam alia arma de novo acquirere. Quarto. Quia in hujus-
modi oblatione fratres, vel etiam in via sepe cum rebus
su

Wojna 1198.

wszystkie miasta i wieś, podług świadectwa Gwagnina,
 ai po nad Jan i Wistokę, szczególniej miasta Przemysł,
 Jarostaw i Przeworsk z mieszczkami w perennej obsadzie. (r.) we

„hujusmodi ad Sanctitatis Vrae dominium pertinentibus defen-
 „fendentes, et per ictum bombardarum, vel alio quovis modo
 „tales inimicos occidentes, et irregularitatem incurrentes, et
 „etiam aliquando Christianos hujusmodi inimicorum electores,
 „a Ministro Provinciali suo, vel ab eo, cui ipse vice suas com-
 „miserit, de hujusmodi irregularitate dispensari possint, et
 „de homicidio absolvi, et idem de fratribus concordantibus ar-
 „ma defensionis in hujusmodi obsidione, quibus seculares
 „inimicos interficiunt. Quia ut ad loca ipsa homines pro
 „defensione magis apti confluant, dignetur S. V. hujusmodi
 „defensoribus concedere remissionem et indulgentiam quartae
 „partis peccatorum suorum, et ut in hujusmodi defensione
 „morientes habeant omnium peccatorum suorum plenariam
 „remissionem et indulgentiam. Nos itaq; precibus et suppli-
 „cationibus dictorum Ministri et fratrum Provinciali Solo-
 „nicie hujusmodi favorabiliter annuentes, personaliter N.
 „Dominum nostrum D^{no} Clementem div. providentia fa-
 „vam Vrae aduimus, eidem supplicantes, ut super pre-
 „missis dictis Ministro et fratribus de plenitudine poterit
 „statim ac benignitate Apostolica misericorditer providere
 „dignaretur. Qui nostras supplicationes libenter admittens
 „praedicta omnia et singula, prout de verbo ad verbum
 ja

We ceteris latis, bo 1. 1502. znouu Tataru od Krymu,
roznozag rabunki, zaboie i porogi po cetych Podolu,
Rusi i Sandomirskiem, przebiegli Rzeczow, Jarostaw,

Znouu Tataru
riu 1502.

jasent, a scdem Ministro et fratribus Benigne ac Clemens-
ter concessis, die ultima Decembris, 1525. Pontificatus
sui anno 1mo. Ad horum igitur omnium, sicut premit-
titur uide uoas oracula per nos a predicta Smo Dno
Nro Clemente Papa VII. impetratorum ubiq; fidem facien-
dam etc. Datum Rome in aedibus etc. d. 7. Janu. 1525.

Petrus D. G. Episcopus Cracouiensis Vice cancellarius
A. Pol. Universis et singulis etc. notum facimus per pre-
sentes, quia literas originales Smi in Xro Patris et Dni
Christofori S. R. E. Cardinalis Presbyteri nonnullas gratias
fratribus Ord. Minorum de obseruantia concessas, manu
eius propria superscriptas et sigillo consueto capsula fer-
rea incluso et in cordula rubea dependenti obsignatas, uide-
mus, tenuimus, legimus et diligenter inspeximus. Nos
itaq; Petrus etc. Datum et actum Cracouie a. 1525. die
vero secunda mensis Septembris etc.

(r.) Premistia, Radimnum, Jarostawia, Reuoncum et com-
muna alia hanc ignobilia oppida cum innumera bilibus,
pagis direpta et incensa sunt. Nakielski.

Radymna i Betz, zastawiając w ręku po sobie grunty i pustynie. (1)

Jan Tarnowski
drędzic wznowi
miasto

Potrzeba była spokojności i czasu, wsparcia drędziców, opieki rządu, aby po tylu, i po tak wielkich kłopotach mógł być w podniesieniu Jarostaw. Było to niezwykłe szczęściem dla niego, iż zostawał w posiadaniu drędzicznym Jana Tarnowskiego kasztelana Krasnowskiego Hetmana Wielkor. wielkiej stawy i wielkiego imion Pana, któremu ani na Woli, ani na możności nie zbywato ku wznieśieniu do kwitnącego stanu miasta tego. Onim napisał Brechowski: "Jeszcze kto Tarnowskiego nie znał, niechajże takli weyry na drędzawy jego, a wnet pozna cłem a takim panem Jan Tarnowski był podany swym. Patrz na Jarosław na gwardo Tarnowskiego, jakie bogactwa u mieszczan, iako oprawne miasto ciał wotni, mury, strelba, ku obronie. Jazie z Jarosława gościncem do Rusi, oglądaj przytem Breworsko, Jarostaw, Jar-

(1). Pursus a. 1502 Tartari Tauricani, cum Podoliam, Ruffiam et Sandoniensem tractum populabundi pervagati, Bresoviam, Jarostaviam, Radimnum, Delsum, transmissaq; Viatula flumine, Opatoviam, Lagoviam et Lunow oppida diripiunt et exulsissent ad Pacanow usq; pervenere. Inde postea revocato gradu, onusti preda omnis generis, ferro i-

Jarnopol, tedy rzeczysz, iż ten Pan nie swego wta-
 snego, ale ludu swego przytku stręgt. On ku rozszerze-
 niu handlu w Jarostawiu przez walmé wówczas iarnax-
 ki przywileie od Zygmunta króla wyjednát. Dany przy-
 wilej w Krakowie roku 1531. dowodzi, iż Jarostaw uważ-
 any był jako główny skład towarów obcych, i komora cel-
 na, gdy tenie król pod karą zabrania towarów na drogę,
 prowadzić ie imą drogą, iak na Jarostaw. Czego i prywat-
 ne urządzenia dwudziós stręc karaty, i dla tego mia-
 sto utrzymywane w dobrym stanie gościnca, naprawy
 mostów, a szerególniej na rzece Sanie, ialecity.

Od Zygmunta
króla przywilej
dla miasta wy-
sabia.

Tenie to Jan Jarnowski kupiów i zagranicy przez zna-
 cne korzyści i swobody do Jarostawia swabi i zachę-
 cił; on trzymowany od Tatarów zamieł podiów i umocnił,
 on dla porządku politycznego me ustawy przepisał i sturznego
 obywatela Starosta Jarostawskim stanowid, on tu zwierzywiec
 zatorz i spichlone wystawid. (A) Jarostaw Jania Jarnowski-

J wiele dla
dobra Jarosta-
wia czyni.

gnique in obvia queque, que abigere, vel asportare commo-
 de non poterant, crudeliter debāchati, in tutum se cum pnde-
 da recuperare. Sam. Nak. k. 570.

(B.) Ślady tytko teraz w nazwiskach Zwierzyńca, Zam-
 oyska, zamkowej ulicy i t. d. zostały.

go pamiątkę i jego domu mieć z wdzięcznością powie-
mieć. (u.)

Erekcya kalle-
giaty r. 1523.

Okazał się więc miasto łatwo z gruzów powstaje. Już
roku 1523 kwitnący stan miasta wzrostego w ludności,
handel i przemysł wymagał nowego dla kościoła tu-
tey

(u) Jan Magnus Amor Tarnowski kapłan krakowski
Hetman Wiel. kor. Sandomirski, Strzycki, Lubawowski, Godko-
decki Starosta, Syn Jana także kapłana krakowskiego
z Barbary z Roimowa Zawiranki wnuczki Zawirny czarnej-
go herbu Sulima Starosty Spiskiego, która była wyprzed
za Stanisławem Tęczyńskim; urodził się r. 1488, a umarł
1561. Miał dwie żony, pierwsza była Barbara z Tęczy-
na, z którą miał syna jednego, a ten został Probowcaem
krakowskim, druga Łofia Krysztofa Rydłowieckiego
kapłana krakowskiego córka. Stał się lat 20, i zopa-
wił z nią syna Jana Krysztofa kapłana Woynickiego
potężnego małżeństwem z Łofią Bzdrowajówną, ce-
lownicy Woiewodzianka, Ruska, córka Anny Kieżney Ma-
łowieckiej, i córki jednej Łofie żony Wasyla konstantego
Kieżnia na Ostrogu Woiewody Kijowskiego. Po cypriu bez-
potomnem Krysztofa kapłana Woyn. w r. 1564. Zaro-
stek z innymi dobrami spadł na siostrę Łofie i prze-
nia

tegoż Jarnego zaszczytu, który w tym czasie za An-
 dreia z Lydarowa Probošera, Mistrza Nauk wyzwo-
 lonych, podniesiony został na kollegiatę i pomnożony
 w fundusze kanoników, przez Jadwige z Waworszyna
 Szyka z Jarostawia kartelana krakowskiego mat-
 żonkę wdowe, Magdalere z Jarostawia Woiewodine
 Petzka, i Anne z Jarostawia Mikotaia Jordana na Za-
 godliwynie kartelana Woynickiego Starosty Spiskiego żony,
 matki i dwie siostry, wspomnioney Jadwigi córki. Erekcyę
 kollegiaty utwierdził approbacyą, uredowal, Rafał Biskup
 Przemyski roku 1525.

Spryciając i dopomagając wzrostowi miasta Jarostawia.
 Zygmunt August w wyszkie dawniej se wolności i na-
 dania stające siewzkancom w przywileju dany na Sta-
 wnym Sejmie Lubelskim dnia 2h. czerwca roku 1569.
 odnowił, i uchwatom miasta w dwunastu artykułach za-

Przywilej Zygmun-
 ta Augusta. 1569.

nia, Jarnawskich dobra i skarby w dom siazat Ostrogskich
 weszły; gdy Stryczeni Jarnawscy przy nich utrzymać się chcą-
 stad naidy, gwatły i t.d. Zofia Jarnawska po kartelaniu
 Woynickim berduetna weszła w powtorne śluby z Janem de
 Aernberg Kopthę, Woiewoda, Sandomirskim Starostą, Malbon-
 skim, i była matka, trzech córek: Anny Alexandra Kuzia Ostrog-
 skiego Woiewody Wotyn'skiego, Kataryny Prokopiego Konia-
 wskiego Sen, i Magdalery zmarley za życia matki.

wartym, Plebiscita zwanym, od osób prawnych przyrodzonym i za dobre uwanym (w) moc obowiązująca, nadat.

(w) Oto są ustawy miejskie Jarostawskie.

Plebiscita miejskie Jarostawskie
r. 1569.

Dziato się i postanowiono jest przez Radę i wszystkie przyrodzone miasta Jarostawia we łzodzie przed świętem świętych świętek najbliższym, roku p. 1569.

„Znoważ zwyciężaj przedtem na zniewagę i bojaźliwość umu-
 „kowi pod pokrytym kurtatem iakiejś uchwały, której ni-
 „gdy niebyło w miasteczku chowano, i znoważ w rzetelnej o-
 „tę sprawie wątpliwość: Rada wespół ze wszystkiemi roz-
 „puspolstwem, kupcami zwtarzcami i starsemi lechowemial-
 „nakazali i zamknęli to, w otdąd na przyszłe czasy w miast-
 „eczku Jarostawiu chowano być ma. Jeźli wniekąd i wnie-
 „cuki pta obojey z syna i z córki sptodzeni następcami mają-
 „na miejscu rodziców swoich zamartych w braniu dóbr w wszyst-
 „kich ruchomych i nieruchomych. Po dziadku i po babie tak na-
 „zwyczajem rozumiejąc, iż ierliby się syn czasu żywota Cyca i
 „matki swęj ożenił, albo córka za mąż by wydana była, a ro-
 „stawioszy przytoyne potomstwo za żywota Cyca i matki z
 „swiata z rzed i reszta, dziatki obojga tak syna iako i córki
 „po śmierci dziadowey, albo babiney, na dziadztwo ich nastę-
 „powai będą ierzyc jedną, którą Cyca, albo matka ich bra-
 „miała, odniosą. Wytraciwszy jednak wpród to, coby Cyca albo

zawione niedawno Zgromadzenie Towarzystwa Jeruzo-
wego stynaj pouzto wsrzedie powrzechna, pobożności i nauki
zaleta. Umiecli przytém podnieść cenę tego, co stanowi
to

matka tychże dzieł, czasu życia swego, z dóbr rodziców swo-
ich powzięli. O wnukach zaś odprawionych im syn-
ów, albo córek pochodzących, to jest których Ojciec, lub
matka przed którym urzędem radzieckim, albo sądem, z dóbr
o się wyzuli ocyrystych, lub macierzystych, i narazy ma być
rozumiano. Takowi albowiem w dobrach dziadowistych,
albo babistych dziadzi, i na nie następowai bynajmniej
niebada, mogli, gdyż ani rodzice ich, ieliby żywi byli, dla tego
nie się im spadku wyzuli, nieby niebrali, chyba żeby synowie
nieodprawieni, albo od nich zstępniacy, albo ich dziadzi
niebyli. Jeh bowiem gdyby mebyto, synowie odprawieni, albo
na dot idacy następowai będą po rodzicach swoich, i w tako-
wym przypadku nad wszystkie pobocane, by też inay bliższe
niektowai się będą bez najmniejszej zaszkody odprawienia
ich takowego. A ieliby smai przedtem iakie w spadku tak-
wym wnukow staty się błędy przez niniejsza ustawy, bynajmniej
w tej sprawie względem takowego spadku żaden wreczynai nie
będzie powinien. Uchwata albowiem ta nie naprzecite, ale na
przypie czasu siagae się będzie. Naclto do zawarcia drogi tru-

Dno

to ich zastuge. Opuścić staranie o instrukcyi publicz-
 czney poruczone losowi, lub rzadkim w ówczas sekretom
 akademicznym, oni wzięli za cel i za obowiązek powsta-

nia
 „dnosiom, które w miasteczku bywały, albo jakimkolwiek
 „sposobem bywać mogły, względem ocheźdostwa i sprzętu
 „nowego po zmarłej żonie pozostatego, stanowiono to
 „we wszystkich pospółstwie, aby na wielki od każdego w
 „miasteczku chowano było. Je kiedykolwiek żona która
 „gokolwiek mieszczanina z tego świata złoży, zostawiający
 „dzieci, syny albo córki, jednego lub więcej, natychmiast
 „dostwa wszystko, które Gerada, pospółcie zowią, i wszystek
 „sprzęt jakimkolwiek sposobem zwany, niedokogo innego, ty
 „ko do matzonia i dzieci jego, jakiegokolwiek by pta były, na
 „leżąc będzie, innych wszystkich przerwionej umarłej bliskiej
 „sióstr, pokrewnych, zgoda przez oddaliwszy. A gdy zaś dzieci
 „zmarła, ono wszystko, jako prawo jest, na cyca spadnie. Je
 „żeli zaś żona zmarła potomstwa nie zostawi, tedy ono wry-
 „stko, co do ocheźdostwa należy, albo się z prawa bracy nale-
 „żąc, co ona z sobą w dom meza wniosła, i za żywota swego
 „do siebie tym czasem nieoddaliła, albo dawnośnią, celem
 „to i wypowiedano nie jest, sióstrze pomienionej żonartej, lub
 „bliskiej w linii pokrewniej, przez meza ma być wydano.

Ju

nia swojego. Sięgnąć ich do siebie w wszystkie Państwa
Chrześcijańskie ubiegają się. Polska przez Hiszpanię i
Włoch innymi w tej mierze wyprzedzić się nie dała. Jedną

z
 Żony i spret we złocie, we srebrze, w klejnotach, pieniądzech,
 gotowych, i innych wszystkich rzeczach przez one w dom
 matronkow wnieionych od wiela do mata co do ochędostwa
 albo gerady nienalery, przy mężu i matry żony zostawiały,
 o który on żadnym sposobem gabanyw niema być, ale one
 matronek obowią, gdzie będzie chciał, nikomu żąd rachunkow
 nieczyniac. Tego też prestrzeższy, że siostra albo pokrewna,
 która Gerade takowa, będzie miała brai, z rzeczy które by-
 dzie brata, matronkowi zostawieć będzie powinno to, co
 prawo krzy, to jest toż ustanow, i inne rzeczy w prawie opi-
 sane. One też w wszystkich rzeczach, które mająż żenie przed we-
 seleni i po weselu do osoby i ochędostwa swego kupić i spra-
 wd, w złocie, srebrze, szatach, klejnotach, zawieszceiach
 i innych wszystkich rzeczach, żadnych niewytazeciac, w gera-
 de żadną miarą pobierone być nie maia. Ale po śmierci
 żeniny te wszystkie rzeczy mająż przy sobie, jako swoje wta-
 sne zatrzymać, ani za nie odpowiadać nikomu niebędzie wi-
 nem. A jeżeliby też pierwszy się trafito mężowi żeniny
 niż żenie, bądź będą dzieci, bądźnie, Gerada wszystkich i
 spret zupełny, który z sobą, żona wniośta, także i to

wyry

44.
Wprowadzenie
Żenitów do Ja- z nappierwszych w Polsce Żenitów odada do Jarostawa
rostawia 1571. Sprowadzona, zostata r. 1571. przez hoyno, dobroczynna
Kofii Odnowarowny ze Sprawy Jana Kostki Woiwody la.

„wszystko, co ucy maż dat przed wezelem i po wezelem ka
„piś, sprawid w złocie, srebrze, kleynotach, szatach i in-
„nych rzeczach, przy porostatey wdowie i potomstwie obou
„płci z nię urodzonem, które zostanie, zostai się powinne
„i podług woli teyże porostatey i dziatek ucy ma być ob-
„czono. Potem w ukarami miłosi matczyńskiej i odwdziere-
„madzonkowi jednego przeciw drugiemu wierności, cokolwiek
„by matzonek żenie swey, albo żona mężowi swemu za ży-
„wota, bądźby mieli dziatek, bądź nie, dobr ruchomych dat,
„darowad, zapisat, albo na jakim dziedzictwie sprawid, to
„takwato być powinne, ani przez kogo iakakolwiek pokryto-
„cia, niebędnie mogto być odmieniono. Darowizny tej wza-
„iemne, które madzonkowie bez dziatek, między sobą czy-
„nie zwykli, iako stanne i prawnu przychytne, niestanę po-
„ne i mane trwai maia. Wolno będzie mężowi żenie swey
„i żenie temuż mężowi, gdyby potomstwa niemieli, przedle-
„żdem Radzieckim, albo sadem gaynym, dobra wrystkie
„ruchome i niernuchome, od matego do wielkiego, iadnych nie
„nie wytagaiac, ani odmiatywaiac, iakim kolwiek bądź imie-

domierskiego maziarki, która im wspaniałe miary wy-
stawita i dobra dawtorista z przyległościami nadata.

Tę to Łofii przezorne urządzenia dla miasta zawante
sa, w następnym przywileju:

Chocą tem większy znak taki naszy narzędzene szary pre-
du tym poddanym naszym miemiecanom Jarostawskim po-
karać, aby tem szadniey oprawe miasta opatrowali, a ia-
Ustawy dla
miasta przez Ło-
użyte z sprawy dzie-
Dziwka.

ko sami w zawarciu mięskiem spokojnie siedzieć i mieszkać
mogli, tak też uchoway Boie! czasu nieprzyiacela gtowne-
go, i poddani nasi uciekły, zdrowiem swem i majątkami,

wszemi bezpieczenię i opatrzenię miały, postanawia-
my wrocenię szary, iż poddani tak nasi, jako też szug naszy,

we wszytkim wotosi Jarostawskiej będay, którzykolwiek do ro-
bót dobytek z do wroenia mają, to iest kmić, w tymarce, kasarna-
re, łopi Ruscy, kamornicy, Łagodnicy, będa, powinni na pokre-
by szarych politey mięskiej do oprawy parkante, każdy 2000-

bra funt iedną drewa na każdy rok potrzyć, a dłuży darcę-
gialni dla palenia szęty ku potrzebi i oprawie mięskiej, 4

niem były zwane które, bo graca własną nabyte, wzajemnie
sobie dai, darowai, powrdai przez onego i maziarków, któ-
ry, którego by przeył, do mienia, trymania i dziedziczenego dzie-
nem, onemi rozporządzenia podług jego upodobania, bo wres-
tego sprzeżwienia, i ni przez tego takowa darowina będay
mogła być szamana.

rozkazujemy mocą listu naszego niniejszego Urzędnikom,
 zamka naszego Jarostawskiego, aby postanowienia takowe
 wego z pilnością dotrzymali, a poddane w syntkie do wyprośbie
 nia woli naszej wieczeni: oresty przynusiali. A że na tem
 jestechmy, abychmy tym to poddanym naszym mieszka-
 nom Jarostawskim, nietylko szkodliwostią, także naszym
 ku rozmożeniu Rzeczy miejskiej dopomagali, ale też i to
 w syntku, abyśmy baczyli byż ku przeszkodzie, utracie ich
 wygubili a wytracili, od nich oddali, przeto uważając
 u siebie, iż mnożosć Żydów w mieście mieszkających, nigdy
 nic dobrego ludziom Chreścijańskim nie przynosi, owsem wię-
 kszą, szkodzi i utratę, gdyż są ich umyśle są szukać mieszka-
 nia Chreścijańskiego, a do oprofierzenia przystojnej pracy lu-
 dziom przyczynę dawać, przeto ich więc wiele ku wobrotowi
 przychodzi. Przeto my ze dwierchności naszej dźwiernej, a
 z chęcią i miłości swej przeciw poddanym zabiegając, uwrę-
 dady postanawiamy i rozhuwano mieć chcemy, aby w prze-
 sęcioneń mieście naszym Jarostawiu, więcej nigdy Żydów nie
 było, iak tyłko domów ich, a najwięcej dwa, a to takich, któ-
 ry by się zawnem handlami, oprócz pracy swej, miebawili,
 dawać u dwierchności naszej dźwiernej tym to podda-
 nym Raycom i miefianom Jarostawskim moc i wstadeć
 w szelaku, gdzieby się ich więcej nad dwa domy sadzić chiał-

one z miasta wygnai i bawic sie nie dopuszczai, do od-
 wszystkich potomkow narzecz przymano miec chremy, a ta-
 kowey dorozi na ktorej tegoz miasta niastawamy. (k.) Ara-
 igaiac tradnościoro, ktore sie przed lud uporny z powta-
 renia jedney strony bez drugiej, i w nieporozumieniu sprawie-
 lliwosci dochodzeniu dzieje, a metytku nauw, albo Urzedni-
 kom narozym, ale i Urzedowi Woytowskiemu i Radzieckie-
 mu zatrudnienie nie potrzebne czynia, rachowuic w mo-
 cy swej Jurysdykcyje woytowska, przez nas i prozdy narze-
 nia narozona, na wieczne czasy ustanawiamy, aby podda-
 ni wszyscy tego to miasta Jarostawia, pierwey u Urze-
 du Woytowskiego, albo tez miejskiego Radzieckiego, do-
 tegliwosci swoje i iakielkolwiek ublizenie sprawiedliwosci
 czynili, i oney dochodzili, a potem ierziby sie w oram ukry-
 wani byci ceuli, do nas, albo urzedu najezp Lamkowszego
 bode im wolno appellowai, a zgotowa rzecz odstawia od
 Urzedu przysci. A sie sie przed nami poddani mieszkanie
 nasi zatowali, i z niektorych wsi wstaci narzecz do innych
 miast po piwo ierzora, rozumieiac w tem niezyczliwosci
 ich

(k.) Dyto tak, polki wstacia handlu dzidziornykh w wriastach
 przez ustawy rzadowe nadwafloga miarostata. Dziryay narze-
 dyawski wiskora czest miasta zaiat, najlepsze place i slony o-
 dzieryn, cety prawie handel ogarna, a mieszkancow Chmescian
 czestia tytko kony sui zapiegow scowich obdielaw.

„ich przeciw sobie, iż oni pod jedną zwierzchnością, wsta-
 „dzą nasza, będą, tego im przytłku, i miastu u postawie
 „nych ludzi. Stawę niczyjną, takąwą, ustawę zachowa-
 „ną, mieć chcemy, aby facymant w rąbicy we wsiach,
 „włości naszej Jarostawskiej, zniżką inąd jedno z tego to
 „miasta naszego Jarostawia piwa ku wyprawkowaniu
 „niebrali, ani wzięli. Czaję wosytkkiego. Władnik nasz
 „Jarostawski natencas i na potem będący pitnie clazeg
 „rae, a ierliby się, który skład inąd wowie, i wyznawac
 „i dopusit, zabranie piwa takowe karai powiniem
 „będie. Która ustawa i wolność przez nas im natencas
 „nawraczona i dana, doład tytko tym poddanym naszym
 „mieszczanom Jarostawskim sturyci będzie, doładby się
 „odmiemności iaka w warzeniu gorzkiego piwa nie polka-
 „zata, co ierliby się, w miel, albo zaskarenie san-
 „skiem, albo za niewbatoricą ich odmiemito, tedy tai
 „do takowey ustawy poddane nasze wolne czyniemy
 „14. d. Dan w zamku naszym Jarostawskim roku
 „1571. Przy bytności Władimżnego i Włodronych. Pana
 „Mikotaja Łaskiego krayszego koronnego a Malborst
 „go Starosty Pana Brata naszego, Jana Bieykowskię

Stolnika Przemyskiego, Stanisława Niegalowskiego,
 go, Jakóba Otwinowskiego, Jana Rogowskiego wraz
 dmita napego natencera Jarostawskiego, Kaspra So-
 biegorzkiego, Stanisława Rogali, Stanisława Mi-
 arkowski, Stanisława Rózyckiego, Stanisława Po-
 owskiego, Stanisława Bozeiowskiego, Jakóba Waj-
 męta i innych wielu wiary godnych świadków Sture-
 ników naszych przy tem będących. »

Dnia 9. Lipca roku 1580 zakonicyta tu swe życie Zo-
 fia ze Sprowy kosteryna Woiwodzina Sandomierska, po-
 wrednie zatowana od wszystkich, a szczególniej od Jeru-
 itów, którzy zawrze oturali swą fundatorke, a uwielbia-
 iąc swodra, iey dla siebie pobożności, niedawali iey za-
 pomniec ze jest krewna świętych w niebie, i Cyca: S.
 Jacha Borowaja Dominikana, a z meza: S. Stanisława
 Kostki Jezuity; Nad umawiali w nią zawrze, ze ich spo-
 winowacony zakon ma prawo nietylko do iey ser-
 ca, ale oraz i do iey majątku. Uwiewyta temu Zofia,
 data się zupełnie powodowai zdaniom i radom Jezuickim,
 przypuszczając ię do wspólki zastug swoich duchowoych,
 chcieli w zamian naleć do wspólki dóbr iey ziemskich.
 Starając się u fundatorke darowanie zakonowi

Smierci Zofii
z Sprowy 1580
zey dla Jeruitów
przechytnosc.

swę

wsi Kostkowa (γ) wystawili ją odmalowaną, trzy
 maiają, na ogółu młodego Jeruita, wyobrażającego go
 Stanisława, stał jcy we śnie raru (czego miał się ob
 wie) i napis zastosowany z pisma ł. Oto jest Kostka
 z Kostków moich. (κ)

Proboszcza Ja-
 rostawskiego z
 Jeruitami umo-
 wa. 1592.

(o raz więcej rozposiétali się tu Jeruiti; roku 1581 z
 Melchiorem Piotkoworykiem lekarskiej nauki mistrzem
 Proboszcem Jarostawskim umowę zawarli, iż podług nie
 smy tylko Jeruita byci kaznodzieją, w kollegium po-
 winien. Umowa zaś zrobiona z ł. Pawłem kampan-
 sem Powincyatem dogadrate przytkoni, ambryi i ca-
 stawom Zgromadzenia, które żadnych obowiązków i us-
 ług duchownych za nagrodę przyjmować im nie pozwol

(γ) Kostków wies należąca do klucza Petkiewskiego cry-
 niącego użyć dóbr Jarostawskich o półmili odległa od
 miasta, z folwarkiem na kopaninach Choswin nad re-
 ka, Janem założonym, początek i nazwisko swoje wini-
 na domowi Kostków. Była ta wies w krótkim posiad-
 niu Jeruitów, ale powróciła do świeżości dla braku je-
 snalności w domacy.

(κ) Hoc nunc est ex opibus meis. Po otrzyman-
 nym skutku dotrzyli: in sorte possessionis med.

laty. Jezuiti mieli i wimni byli ^{petnic} te koscietna postugy
 darmo i redynie dla Doga, a Proboszcz dostepowal na
 zawwie Jezuitom chwiezicim z dobre domich naleziacych, ta-
 kie darmo i redynie dla Doga. Jakoz r. 1592 za X. Fa-
 brycego Rektora u S. Jana, w kollegiacie kazal zacegli.

Pozar Jarostawia 1600.

Rok 1600 stat sie dla Jarostawia peunietny kleg-
 ska, ogniowa. W sam dzien S. Stanistawa wsrzety
 pozar wielkie zradzil szkody. Wieksza czesc miasta i
 koscioł kollegiaty zniszczył, dzwony nawet na wiecej po-
 topit. W ten czas wsrzety koscietne, wsrzety
 atkie ksiezi i przywikie ogien w popiol obrócił. Ale bogaty
 handlem i przemyslem mieszkancie, tarwo podzwignac sie
 zdolat. Byt bowiem Jarostaw jednem z nayhandlowniey-
 szych miast, nietylko w Polscze, ale i na caley potnoy.

Handel ni-
 goy kwitnacy.

Tu towarow wschodnich nayobfitsze byly sktady i pokup
 naywiekszy. Turcy, Ormianie, Persy, Arabowie tu ziemi i
 sak swych ptody zwozili, a od potudania i potnoy Europy
 na skup tych towarow handlarze zacezdrali. Naygtowniey-
 sy jarmark byl na Wniebowzniecie Najsw. Lanny, od
 d. 16. Augusta atery tyzgodnie trwajacy. Wragozemia w
 miesiu przepisane dla porzadku i bezpieczenstwa ku-
 pcow saisle zachowywane byly. Dwieczcie Stanowili

wmy

umyślnie wybranych i prośbami oświadczył obywatelów, ta
 Sędziów iarmarcznych dla czynienia przybyłym na i
 iarmarku sprawiedliwości, dla spraw zaś i appellacji
 od miasta przychodzących, były Rady Zamkowe, które też
 Delegackimi zwano.

Jarmarki
Walne.

Oprócz sklepów, które zajmowali miejscowi kupcy, re
 a niektóre nawet były roczne, aby na iarmarku dla przy- ha
 bywających służyły, oprócz składów w piwnicach, sta- w
 wiano około ratusza iarmarczne budy wielkie, gdzie
 jak wyraża ustawa Army Królowej Ostrogskiej Apte- ci
 klare, komwysjare, i inni przedniejsi kupcy noc towaru
 mieli, a z których optata należała do dochodów miasta, w
 były i dla pomniejszych kupców budy małe na terenie
 z których iako i kolos siedł czynił na burmistrza i
 Rayców. Od każdego wozu po wyłożeniu towarów, i
 ptawono także po groszu. W czasie iarmarku sto chło-
 pów nieustranna strażę dzienną i nocną odbywano.
 Pastwiska po nad Sanem i tamy obejmowały li-
 one zgorę byda. Starowski twierdzi, iż na iarmar-
 ku Jarostawskim bywato koni 20.000. a przeważnie
 40.000 wotów. Łukasz zaś Opaliński liczył na

takimie iarmarku koni 7000 i wotow do 50000; do da-
 je oraz, ze w Jarostawiu i Ozochowcach naylepsze w Pol-
 sce na woty iarmarki bywaty. Stąd ie dopiero przono
 do Burgstetu (aa), Wroctawia i ku Hamburgowi. Weno-
 sity sie prosto poradne kamienice, kupcy zakładali ob-
 serne swe handele, i obce tu familie osiadaly. Korzemi
 handlarze mieli tu tak wielkie zapasy bakalii, iż stąd nay-
 wiecey kraj Niemieckie w nie się opatrywali zwykty byty.
 Składy mieścili w piwnicach, które tu są powszechnie prze-
 ciwko wilgoci tynkowane wapnem, białone i naywiecey na
 trzy piątra głębokie; dobre piątro pospolicie jest to piwnica
 w calu wykuta. Niepiwosze to jest miasto, w którym
 przez zbieg różnych przyczyn wewnętrznych i zewnętrznych,
 walcie niegdys iarmarki upadły, ale aby nawet żaden stał zatti stąd ich
 ich niepozostał, żeby z tylu tysięcy koni i wotow choc ie-
 dna sztuka niepozostała na iarmarku, dotąd o tymie czas-
 ie, co dawniej kilka tygodni, dziś ledwie kilka godzin trwa-
 ącym to za rzecz rzególną, pocytać można. Uważają-
 cy

(aa) Burgstet, czyli Burgstadt, jest miasto w Saxonii bli-
 zko rzeki Muldy potozione, lecz czyli toż samo jest, do któ-
 rego woty z Polski podług Opatin'skiego przono, twierdzić
 nieumiem. Matoesi mieysca nie okazuje, aby kiedyś handlo-
 wniem tak dobrze było.

cy te zmiany handlarze, czynią to postreżenie w dziełach
handlu, że europańskim Jarostawskich iarmarków, pod-
niosły się Lipskie, a zgony była Łozna północy zain-
ta.

Skoty i drukar. Oprócz szkół Jeruzalimskich, w których w wysiłku nauki fide-
lia w Jarostawie w dawny sposób, nawet i Teologia, publicznie
dawane były, znajdowała się i przy Kollegium szko-
ła, w której bacznie z Akademii Praskiej ontol-
dziej do dalszych nauk przygotowywał. Miał Jaros-
staw i drukarnię, której w wieku 17. był właścicie-
lem Jan Szeliga. (66.)

Miastu Jarostaw Wyrzekując pilnie, cokolwiek by mogło stawić ku zas-
uconym? rzytowi tego miasta, w niematemie licznie literatów, kto-
rych i mniemają nawet imię miasta na Rusi wydaty, nie
znalazłem żadnego, którego by się ocyryzna, mógłby się po-
chwalić Jarostaw, mimo, że zdanie przespolicie Poromy-
sla

(66.) Jedno tylko znam dziełko, niewiele znawce, wywite
na świat z drukarni Jarostawskiej u Jana Szeligi w ro-
ku 1682. Jest to wiersz zrobiony przez Borianowskiego,
w którym autor stawia wyprawę wojenne i chęta
rycerskie Mikotaia Beniauskiego Krayskiego Koronny-
onemuz wiersz swój przypisał, który nazwał: Nau-
malia Słocimska.

Stanow wielki dowcip, a Rusinom w ogólnosci spravo-
bności do nauk przyznać. (cc) Podobno mieszkańcy tu-
teysi zaprawieni na rachubie kupieckiej, do tego tylko
się wposobili, z czego zyski pewniejsze, niż z literatury
obliczawali sobie mogli.

Roku 1622. utrapida to miasto zaraza przywieziona po-
stępną owoczesnej powieści z towarami orientalnemi. Od
Podziemia do dni ostatnich Grudnia trwała. Ledwie
po tej klesce odetchnął Jarostaw, która niemato uszczupli-
ła jego ludność, gdy znowu r. 1625. podpadł nierazajac-
kropnego pożaru. W czasie wielkiego iarmarku w dzień
Bartłomieja z podłożonego przez Słych ludzi, jak mówią
no, ognia, wreszcie pożar a pierwszej godzinie w nocy, tak
niepłanicy, jako i obcych kupców o nieoczekiwane straty
przyprawid. Dla tej przygody w roku następnym iak
marik walny chybił. =

Jaraza.
Pozor.

Anna z Stemberga Jarna Kostki Woiewody Sandomir-
skiego z Odrowążowicy córka, a po Alexandre książcu
Ostrogskim Woiewodzie Wotyńskim wdowa porostada, na-
bywszy drugiej potowy dóbr Jarostawskich od Siostry
swey Katarzyny z Stemberga Siemawskiej Podczapny do

Starania An-
ny Kiny Ostrog-
skiej dla dobra
miasta.

(cc) Ignacy Wtodek w dziele o naukach wyzwołanych, przywo-
dząc zdania pospolite o umyślach różnyel Narodów i ich skłon-
nościach, te z nich między innymi przytacza: Premyslanie wiel-
kiego dowcipu, matey cnoty. Polacy greckich obradków do nauk
wposobili, ale chytry. s. 120.

koronny, ani usilnych starań, ani znacznych nakładów
do poratowania pogorzonego miasta, i owszem przywró-
cenia mu dawnej świetności, nie urządza. Lecz u-
mysł pobożnej Pani, która swój majątek razun-
kowi, a sumienie przewodnictwem Jezuitów powierzy-
ła, święte funduse i domy pomnażać miał za naj-
celniejszy obowiązek. Syn jej naprzód Janusz książę na
Ostrogu, mimo odrecepienstwa Cyca w unii wycho-
wany, od Jezuitów w pobożności zaprawiony, który w cię-
młodym zredowym wieku, tu r. 1619 pochowany został, na-
za S. Marcina Conuati aboysa praw doktora Proboscya
tutejszego, księży Mansjonarów do Kollegiaty w pro-
wadził, a matka Panny zakonne Benedyktynki, gdzie
była dawniej kaplica S. Mikotaja fundawata, i w do-
chody dostatecznie opatryta. (dd.)

(dd.) Pierwszy tu dom dla tych Pamien zakonnych zbud-
ował Alexander książę Ostrogski Woiewoda Wotynski,
i z Chetmora Benedyktynki tu wprowadził, których naj-
pięwszą od fundacyi księża była Anna Kostczanka
Woiewodzanka Pomorska. Oprócz obywateli miasta, posiadał ten
klasztór z nadania fundatorki wieś: Łazy, Kida-
towice i Morawsko, które po zniesieniu zakonnio-
w. 1782 naj zabrad.

Jej pobożne
funduse.

Wkrótce wstawienie jej, udowadnia obraru Najsw. Panny
 Maryi boleiny posagu roboty smierckiej wydajacego
 niedostatkow i niezgrabnosc artysty, a ktory podlug
 podania pokarad sie pierwszy raz w nocy na drewnie li-
 szem bitymacy swiateln, zagrzate pobożnosc tej Pan-
 do nowych fundusow. Wystawiony za miastem w miej-
 sce Ziawiska kowiod, owadida przy nim Jeruzalem ktoro-
 chnych do przyjecia domu i znacnych w dobrach dochodow, ch-
 cia pomnozenia cesi Boskiej. Polska Anna Karola podkiewi-
 na Hetmana W. kor. matzonka i oficyny ich i swae nadata, a
 Jeruzalem Collegium to na dom trzeicy probacyi przeznaczyl.

Fundowanie je-
zuitow przy cu-
downym obrazie.
Drugie ich Colle-
gium.

po spaleniu kowioda Kollegiaty, a w nim sturaych roku przy-
 wileidw, tai Anna Ksiezna Ostrogka czekeje, zgorzata dobroczyn-
 na odnowida roku 1631, Rebarie w kaskach do fundusow
 Probostwa Jarostawskiego waeliwsy. Byt w owczas Probos-
 taczem k. Lukas Rafatowicz, razem Stefan Wielopolski,
 jeden z najczynnichyeh Proboszczow, i ktory na najlepsza pa-
 mnie w tem miejscu zastuzyl. Jego brudem i nakladem przy-
 wsparciu meo, rozcedem kollatorki, kowiod / ktory wezwagza i
 zwagza tak ^{byl} zruynowany zarted, iz Lechay Grochowski Bis-
 kup Przemyski za swe przyewadze, owadid, na nowo go kon-
 skrowal i pokryty, odnowiony i przyozdobiony zarted. Naj-
 wiecej zas ozdoby przydata wzra wzpaniata, na ktory

Odnowienie
cekeji kowioda
r. 1631.

wierz

wienchocku posag kruszowy S. Michala trymaigego
 go mieca wiece r. 1633 postawiono. Wiece za twienko
 wojenna, posag ku obronie duchownej miastu stuzyc
 miaty. Taj szpital przez Szytha Jarostawskiego
 r. 1495 zalozony lepiec uraguda i opatryda.

Smierc szczyzny
Anny.

Wkrotce do Bl. lat przeciagnione; pedne chriet dobre
 dzie zatonicyta Anna ze Sternbergu szczyzna Ostroguda
 Woiewodzina Wotyńska, ktorey zwtokom w kosciele tutey
 sym S. Jona stojonym wdziceni jezuii wyprawali nadgra
 bek w tej osnowie:

Tej nagrobek

Anna de Sternbergk filia Joannis de Sternbergk ko-
 „Alta Patini Sandominiensis pro Regno Poloniae San-
 „didati et Sophie de Sprowa Ostrowonice, Neptis An-
 „ne Duce Masoviee nypte Stanislas Dorowonsio Pala-
 „tino Rupsie, proneptis Conradi Secundi Ducis Masoviee,
 „Abneptis ducum Masoviee, Principum, Regum, ducum
 „Polonie, Cognata S. Hyacinthi Ordinis Predicatorum,
 „vovis et Prandote Presulum Cracovie, Neptis Beati
 „mislai Kostka Societatis Jesu, multorum Imperatorum
 „ex Comarca Ducis Masoviee affinis. Tantorum homi-
 „num filia et virtus. Puenitiam utroq; orba parente in
 „tutela novelli fratris egit, alterius sicut ipsa ajebat /
 „pter decentiam patris. Conjux Alexandri Ducis in Co-
 „rog

Mag. Palatini Volhynie unum supra decem fuit an-
 nos; peperit Constantinum et Janusium duces, ma-
 gnas, sed breves Reipublice spes; Alexandrum et
 Christophorum immaturas flores, Sophiam conjugem
 Stanislai Lubomirski Comitis in Wisniez Palatini Pres-
 sidii, Catharinam conjugem Thomae in Kamoscie La-
 moyski Supremi Regni Cancellarii designati, Annam
 conjugem Caroli Chodkiewicz Comitis in Bychow et Sittow
 Palatini Vilnensis Magni Ducatus Lithuanie Supre-
 mi exercituum Praefecti. Felix sibi uxor, cum virum post
 schisma ultimis vite diebus catholicum sepelevit, et
 et Clementis VIII censura dignum suffragium Romanae
 ecclesiae agnovit. — Vidua honorabilis, quia triginta et
 duobus annis vere et ex voto vidua, in omni vita, sexu,
 femina, vir animo. Ingenium non muliebri illi sed ex-
 plicatione ac hilare, et quamvis semper latum consilium,
 non tamen sibi praefidens, ac ut non semper observabile,
 ita nunquam vitabundum. Mens sicut capax praesens
 tum, sic praevidens futurorum, unde nihil illi aut re-
 pentinum, aut improtectum. Ad subita parata semper,
 nunquam imprompta, nunquam impar. Laudis et gloriae
 licet materiam spargeret in omnes, ab eius tamen ap-
 peti

petitione libera, operibus studebat magis, propter
 que fieret gloriosa, tamen si nollet. In hoc precipue
 insignis, quod liberalitati deoerens animum, nec
 honorum expressione, nec titulorum inscriptione
 posteris beneficia propinaret. Vita illi virtutum or-
 namentum, moribus decora, affectibus temperata,
 insignis pudicitia, secreta maiestate verenda, quam
 aspersisse decentiam fuit coluisse. Lingua refranans, reti-
 nens consiliorum, deliberationum communicans, ad securita-
 tem obtegens, ad iurationem pro bono constans, et contra
 malum, ac in iudicio a sola valens flecti equitate. Vir-
 tutis propria ut sedula conservatrix, sic aliena detri-
 mator prudentissima. Quid plura? Submissa in eminen-
 tia, monialis in palatio, in templo Catholica, religiosae
 sum faulrix, domesticis cara, exteris admirabilis, nempe
 fundatrix Patrum Collegii Societatis Jesu Jaroslaviae, filia
 et commendatrix materque fundatrix, ac demum vir-
 ginum S. Benedicti eodem loci, et ipsa ab origine funda-
 trix. Purum animum bis in hebdomade confessione fau-
 bat puriorem, Dei cupidum bis Deo in sacramento satiebat.
 Digna inter homines eternitate, quam prout clavis me-
 nisset, nisi mors de capite defluxisset, quae munitam

Sacramentis omnibus, corpori intra tertium diem esse
prout; in Anno vite R. M. Calendas Novembris anno
Dni 1635.

Do sieni Armii, liczne wstapi w róznych prowincjach Dziat dóbr
Polski przesyty w dziedziectwo trzech córek: Łofii Stani- Jarostawskich
Stawa Lubomirskiego Strabiego na Wismieza Woiewody 1636.

ziem Ruskich, Kataryny Tomara na Zamosciu Zamoykie-
go Kancelera W. kor. Armii Karola Strabiego na Rychowie
i Chkowie Chodkiewicza Woiewody Wileńskiego Hetmana
W. S. Litt. matrony. Tych dwóch Zamoykiej i Chodkie-
wiczowej jako wspólnych dziedziectw Jarostawia, podpisy
znajduj w nadaniu Kollegiaim przyległego domu na Szkoty
r. 1636. Za Lubomirską, która imi zmarła podpisat o-
widowiaty mazi imieniem: Alexandra, Michata, Jerego, Se-
bastyana, i Konstantego Jacka synów i dziedziectw, przez
których znakomity dom Lubomirskich rozrodzony zostal.

W dziatle dóbr zrobionym i do Liag Grodzkich Przemys-
skich r. 1636 wniesionym, i w dziatkach późniejszych po-
strzegam, ze gdy z innych dóbr osobne całkowite schedy ukta-
dono, Jarostaw miasto iakoby wielka, miato czynić prze-
wazy, na czyci równe przemiarzone do każdej schedy, by
dzielony, albo posiadanie kolejne dla każdej warowane

było

Duchowieństwo
Kollegiaty.

W tym nawet dziele prawa Stanowienia Srobo-
ska Jurostawskij Kollegialy wspomnieni Sakcepo-
rowie z kolei sobie opregli. Była to wtedy Kollegiata
jedna z najpienowszych mniacha 8 kanonikow, 8 wikary-
upow, 6 Marsyanarow i kilku klerykow; Parafia zain-
podlug winyty Generalney przez S. Alernbeka roku
1638 odbyty 11.000 dusz obrzadku Laciniskiego zawie-
rata. Lecz w owczas jeszcze od niej niebyty dotazrene
Parafie Wierownicka i Radawska.

Przywilej Wta-
dstawa krota
drogowe i mosto-
we Stanowi. r.
1637.

Parowicy w tym czasie Wladystaw Krol Polski wysta-
wiajac sie do zadanja Tomaza Larnoyiskiej Kanclerza
na Seymie Warszawskim r. 1637. dnia 20. Lipca przy-
wilej poprocednika swiego dygmunta k. potwierdzil,
nadto optate eta drogowego i mostowego od kupcow
Groniesi pozwolil, kommissyje do rewizyi stanu go-
sinnca wyznaczy, i utozenie eta im polecil. Lecz mies-
to obowiazato sie drogi iak najlepiej utrzymywac i
obowiazkowowi, polki Burmistrz Gp Burmistrzem tykto,
wynito zadoscyc.

Naiardy ko-
zalkow.

Nieswrazjcia publiczne, ktore uisnety za panowania
Jana Kazimierza kraj caty, dotkney szeregolney i

miasto Jarostaw. Spustoszenia, ktore w Polzicej sprawa
 wita wojna prowadzona przeciw kozakom potagronym
 z Tatarami dochodily do okolic miasta tego (ce), a po-
 moryly u w niem zarazliwe choroby przy morskim zwa-
 nie, ktory w tem miesiacu r. 1654 wiele ludzi wytepid. Je-
 szcze sy zupełnie nieustmierzy; Chwile tujierstwa koza-
 ctwo roku 1655 do miasta bezbronego wpada, do sabun-
 now okolicienstwo przydaie i pustynie zostawia; Rozpro-
 sione po kraiu garstki wojska Polskiego, wiganie w dziedzi-
ad

Przymorek
r. 1654.

Jarostaw ztu-
piony.

(ce) Lata 1648. i 1649. byly najniebezpieczniejszymi czasami dla
 królestwa Polskiego, gdy kozacy sa powodem Bogdana Chmiel-
 nickiego zbuntowawszy wszystkie, czerniawę Ruskiego pospół-
 twa po calej Ukrainie, i gdzie tytko dygnia Ruska pa-
 rnie, spiknawszy sie i sprzymierzyli sie z Tatarami, nie-
 ziemne szkody po calej Rusi, az po reke San pod Ja-
 rostawiem i pod Przemyslem i w gorach ku Węgrom, z innej
 strony ku Lublinowi, i po wielu miejscach porzynili, kościoły
 poburyli, klasztory, dwory, miasta, miasteczka, zamki,
 okrom niektórych przednich, ktore sie im obronily; niceli-
 czony liczbę pobili Chrescjanstwa Polskiego, i zacyli bar-
 dzo stanów ludzi. — Hist. Konw. Siewors.

Od Szwedów do-
byty

od Szwedów schroniła się wpośród murowanych miast
domów, mniemając, że się w nich łatwiej nieprzyjacielo-
wi oprzeć potrafią. Ale i stąd roku 1656 orężem, żołą-
dą, ciężką nocą, i ogniem wypartej, śmierci zamiast o-
brony znalazły. Sam Karol Gustaw król Szwedzki prze-
wodził tu wojsku swojemu, a szarym od Stefana Kar-
nickiego, stąd ku Sandomierzowi się zwrócił. W mi-
srowem miesiącu iarmarku walnego roku tego nieby-
to. Następnym rok 1657 niebył porównywalny, syn alle-

Od Węgrów i
Kozaków spu-
stożony.

Jarostawia. Węgry i Kozacy wstępowały tu dnia 24 Lutego
go w mocy swej miasto i okolice do dnia 19. Marca
trzymały. ^(cf.) Których los wśród kłosa wojny przy życiu
zachował, tych dotknął głód i odnowiona zaraza, od
potowy Sierpnia do Grudnia trwająca. W tak smu-
tnym stanie, nie tylko tej Prowincyi Ruskiej, ale i całego
kraju niosto dobrowolnie duchowieństwo Polskie sta-

Srebra Kosciel-
ne na ofiarę.

bra Koscielne na ratunek smutny wyłożyły. I Kolegiata
Jarostawska część znaczną sreber swoich oddała. (ff.)

(ff.) "Hec Ecclesia Sacram Argenteam piarum Episcoporum
rum et benefactorum munificia manu collatam et tot
seculis custoditam Jazam, ante quadriennium in sabbi-
diem

Władca w tedy tym księstwie Tomasz Łanevesi J. Teolo-
gii Doktor, który porostatą częścią bogactw księstw u-
krayowy przed rabunkiem barbarzyńców, wyprawać do Gdań-
ska, i tam je schowaniu kupca Karola Fofsa powierzył.

Roku 1659 po zejściu bezpotomnie Anny Aloyzy na O-
strogu Chodkiewiczerowej Strabiny na Jarostawie Woiewodiny
Wileński Hetmanowej Wł. Lit. między Konstantynem Ja-
kiem Lubomirskim Podcarskim Koronnym Sądcekim Staro-
stą i Janem Łameykim wówczas Woiewodą, Liem Kiiow-
skim Generałem Podolskim bracia, cioteczni stanął Dziad
dobrze porostatych miast 16, wsi 153 zawierających, w któ-
rym dziele trzecia część miasta Jarostawia, iaka do Chodkie-
wiczerowej po Annie Sioznie Ostrogskiej dostata się, mi-
ędzy Lubomirskim i Łameykim wzwyż negocjemi tak roz-
mądrzoną była, iż nawet pomieszkanie w zamku Jarosta-
wskim ka izby takie dzielone było.

Dziad po śmierci
na Ostrogu
Chodkiewiczerowej
1659.

Lubo

clium Republice ad quinque millia marcarum ascenden-
tem dedit. Item et omnes alie Ecclesie per univervam Dite-
cesim prestitorunt, extrahendo pro necessitate Republice
vasa Argentea. Relatio Stanisłai Jarnowski Episc. Premisl.
a. 1660. Mimo tego oddata użycze Kollegiata Jarostawska
z roszkaru Rządu srebra swe księstwne w potroynem braniu do
roku 1810. grzywien 742. totów 9.

Przewaga dy-
zunii.

Lubo zaś wpośród niemieckich powiechrych wiele bar-
 dzo kraj cały ucierpiad, w tych jednak woiewodztwach, w
 górze Rusi odzerepiona od księstwa Krymskiego z Polakami
 ni pomieszana, zostawala, dziec koracka więcej się rozprze-
 ta. Pospólstwo, które teźneto nienawiscia, wrednie tu dala
 chom, i w napadnieniu korackow upatrywato porę ziemsty
 w rabunkach i porogach za krywody i porizenia, które od
 nich znosito, podburzato i porragato korackom do niszcze-
 nia mieszkancow. A iak w takim razie bywai zwykto,
 kto moźny, ten byt i winny. — W tej tu ziemi i dyce-
 rzy Przemyskiej przechoduta Rusi kilka krotnie z dyzunii
 do unii, i na odwrot, nie przekonaniem, ale muszem znie-
 kona. Duchowieństwo i szlachta z księstwem Krym-
 skim trzymajac, mieli sobie za obowiazek gorliwosci sta-
 rianskiej wytepiac odzerepienstwo. Ale moc nikogo nie
 nawraca. Wypredali się na wzajem z cerkiew swoich
 popi unii dyzunickich, a gdy na tych kolej przewagi pro-
 sta, dyzunici unii. Podług tych nauki ludowi, który
 wtasciwie niewiedzial, co, i iak wierzył, unie lub dyzunie
 przypoznawano. Tak się oriatu z Ruskami mieszkancami
 mi Jarostawia i ich duchownymi, tak z wtadyka-
 mi dycecyi Przemyskiej. Po długu trwatym schis-
 zmie rząd Dycecyi odebrali unia od lat przeszło

celowości, lecz za zbliżeniem się kozactwa, podnieśli go-
 wy odrażający. Antoni Winnicki dywionit Prokopiego
 Ormiejewskiego unio Biskupa moza, wypraw. Jak
 zaś tu liżna Rus była w propocyi do Łacińskiego kato-
 lickiego obrządku, wniesi Stąd można, iż w roku 1660, gdy
 Dycecyja Łacińska Przemyska składata się ze 150 para-
 fii, a w nich duży 140.000. tierono, Ruska w ten czas
 5400 cerkwi parafialnych miała, a w nich duży blizko
 trzy miliony. (99.)

Uwierzenie Łacińskiego obrządku Jarostawscy, Ru-
 szych i dywionitów do urzędów w magistracie i cechach
 przypuszczali niedzieli. Stąd wybory oresto na krwawych
 bojach się konczyły. To dato powód Grygoriowi Tomaszowi
 Łamoyńskiego kancłera W. Kr. córce Kieżnie Korybutowej
 Wisniowieckiej Woiewodzinie Ruskiej, iż roku 1672 ró-
 wności i Koby zachował wyrokiem swoim karata. Tęto

Równości Po-
laków z Rusian
Kina Wisniowie-
cka stanowi
1672.

(99.) Relatio ad S. Sedem Apostolicam Alexandrum VII. "
 de statu Diocesis Premisliensis a Stanislaw Sarnowski,
 Episc. Prem. Abbate Lubioviensi per ejus procuratorem "
 Hyacinthum Mokroski Canon. Premisl. Regiae Mtris Secre-
 tarium, ad visitanda Apostolorum Petri et Pauli limina,"
 tum ad obedientiam praestandum delegatum." Anno 1660.
 In Ind.

i Jeremiasza Woiewody ziem Ruskich syn Michal wstąpił
 wzywając Król Polski, zaraz na sejmie koronacyjnym roku 1669.
 nie tylko dwa dawne przywileje Szymona Augusta i Władysława
 Stawa IV miastu Jarostawowi stuzące potwierdził, ale
 nadto iaka, mógł z wstady swojej Łaske, dziedictwa Ma-
 tki swej okazać, że udzielił następnym przywileju.

Michal z Boicy Łaske Król Polski, itd. Wszystkim w obec-

Przywilej dany
miastu od Mi-
chala Króla r.
1669.

„Prezentowali nam po szczególności odprawionej Okazy i
 „Koronacji naszej Króley miasta Jarostawia, imieniem spo-
 „teczności swojej wszystkiej przywilej s.p. Najiasn. Władysława
 „Stawa IV antecypora naszego w Warszawie d. 20. Julii, roku
 „1637. dany, którym na instancze W. Tomasza ze Zarnoywiczu
 „Zarnoywskiego Kanceliera W. Kor. desideratissima memoria Świąt-
 „nadszego, aby osobliwie, iako Kupcom z Jarostawu tamiecznego
 „pożytek sędzi, tak i miastu bezprawnia i szkody miaby, zabie-
 „gać, zakarać i obwarować, aby Kupcy miay i wyzey miasta
 „Kryjomemi drogami towarów, dla ochronienia się powinnego
 „od nich ptacenia przeprowadzai pod utraceniem towarów et
 „sub penis arbitrariis sądu tamiecznego niewaryli się, ale
 „zeby zuytecznym i utrosowanym gospońcem, wszystkie me-
 „cey do handlowania nalezace wprowadzane były. Jmieniem
 „tegoż miasta Jarostawia aże racy prezentowali nam idom-
 „gi przywilej s.p. Najiasn. Augusta Antecypora naszego w Jar-
 „ostawie

blinie na Sejmie dnia 22. Junii, 1869 r. dany, którymi „
 pominiony H. Antecessor plebiscita w dwunastu artykułach „
 comprehensa, od Urzędu natencras, któryby, kuwoli porządkowi „
 w mieście, i sprawiedliwości postanowione, a przez osoby pra- „
 wne zewidowane i uznane, sctyfikowad, approbowad i utwier- „
 did. O których to obywateli przywilejów przez nas takie „
 i iakowmy za wola Boska, ad solium tej Rzeczypospolitej „
 zostali powołani / potwierdzenie, pokornie prosili i suppli- „
 kowali. Procto swiatobliwym Najias. Prodkow imitendo „
 przywilejom, i tak co się konserwacji miasta dotyczy, aby „
 w porządku najlepszym i w sprawiedliwości ku swemu „
 i pospolitemu dobru perennet, jako ichy iakmarkt i bee- „
 krywadym miastu i kupcom handlującym pożytkiem, „
 a z wygoda okolicznych obywatelów odprawowaty się, kroi- „
 lewska, nasza powaga, ku temu miastu i dzieciu /: re iest „
 diorum Antecessorum, i teraz śliczney Jej Mui matki naszej „
 drudziene / zabiegając, obadwa nam prezentowane przywi- „
 leje approbujemy i potwierdzamy, deklamując i do zechowa- „
 nia na zawsze podając: Napriod, aby żaden z kupców, quor- „
 cunque mercimoniorum genere handlujących, niewayli się ni- „
 icj, albo wyżej miasta, skrytemi i niewydraynemi drogami, „
 prócz bitych wydraynych i torowanych govin'cio, żadnych „
 monev sub penis superius expressis wprowadzai. A dnu- „
 ga, aby wryz mianowane plebiscita, które Najias. Lys „

grmunt

„gmunt August przywilejem approbowad, in toto appro-
 „bowane, konserwowane cale, i zachowane nienaruszone
 „byly. — Pretorona tez nam jest skarga od tegoz miasta,
 „iz podoras i armarkow bywa tam exaktor, ktory na skarb
 „koronny czwarty gros wyciaga, co jest bezprawiem, bo te-
 „mu ciazarowi dobra dziennie subiacere niepowinny. Pre-
 „to abudum wyciagania tego czwartego grosza tollimus,
 „abolemus, i aby skarb od tej napotem exakcji superdedo-
 „wad, miei chcemy. Co dla lepszy wiary ruka, se nabra pod-
 „pisuemy i piecaci koronny przywilegi rozkazalimy. Dan-
 „um w Krakowie na Sejmie szczytliwej koronay nastroy dnia
 „30 listopada r. p. 1669 Panowania naszego roku 17.

Tenie cety przywily na koronay następnego króla
 Jana III. approbowaję wyskad r. 1676.

Przywily Ja-
na III. r.
1676.

„Joannes III. Dei gratia Rex etc. Significamus pro-
 „sentibus literis nostris, quorum interest universis et
 „singulis, praecipue tamen famatis Proconsuli, Consulibus
 „bus, Advocato, et Scabinis totiqz Magistratus Civitatis
 „Nostrae Jaroslaviensis. — Inter alias regiminis nostri cu-
 „ras et haec non postrema est, ut civitates nostrae felicif-
 „sime asserantur conditioni, et quam maximis augean-
 „tur fortunis. Quod praecipue prestare solent variorum
 „commerciorum frequentissima exercitia. Hanc felicita-

teus

tem et in Civitate nostra Jaroslaviensi et commerciis
renascentibus, privilegium hocce nostram Civitati Jaroslaviensi dandum esse duximus, prout clarius et con-
ferimus, quatenus omnes alienigenae mercatores, qui in Civitate non habent, et aliis jurisdictionibus adveniunt Jaroslaviensi, et extra munitas continere Jaroslaviensi habitant, mercaturamque tam per se, quam per subordi-
natas personas et factores suos occulte, vel palam exercent, nullum commodum Civitati prestant, commodis suis maximis in Civitate fruuntur, civibus et subditis nostris contributiones et onera quaevis in necessitates Civitatis et Respublicae Regni nostri subeuntibus, in quodammodo et
commerciis victu maximo impedimento sunt, tales omnes nisi possessiones suas in Civitate habeant, Fidelitates Vestras ipsos non patiantur, iisq; neque palam, neque clam, per se, vel subordinatas quasvis personas commercia tractare contra jura Civitati servientia permittant. Qui vero pertinaciter non prestito juramento Civitati, mercabitur in Civitate vel foro Secretario, alias na targau, frumenta cujuscumq; generis, alias quasvis merces, telas, cutes, ceras, comestibiliaq; et utensilia emerit, in eum penas confiscationis mercium quarumvis statuant. Equidem nihil aequius est, quam ut

Suis

„ suis legibus viventes, beneficiis legum et jurium scirent, se
 „ sine ulla cujuscumque praepeditione fruantur, et qui commo-
 „ fortunatq; sibi in civitate cumulant, onera civitatis sub-
 „ ant, jurisdictioni civitatis: non obstantibus quibusvis
 „ literarum protectionis, vel servitoriatu, aut aliarum quavis
 „ siv exceptionum allegationibus: subsint, magistratuique
 „ Civili obedientiam praestent, et ad praesidium civitatis
 „ necessitatis cujuscumque tempore et ingruentis periculi cum
 „ armatura debita, una cum civibus confluant, ad excubiisq;
 „ peragendas more solito conveniant. Reverendiores omnes
 „ Judos claudat, justa leges ab heredibus et Antecessoribus
 „ eisdem civitati fidelitatibus vestris datas, in civi-
 „ tate manere ne patiamini, ne victum subditiv nostris pro-
 „ pinationibus cerevisiarum, cremati in institis venditione,
 „ mulsi coctione propinationeq; venditionibus pivicum salito-
 „ rum particulatim in foro et institis, domibusq; suis iidem
 „ Judis reverentioribus, tam sub tempus mundinarum, quam
 „ extra mundinas, praeripere, ac instititoribus civilibus lucrum
 „ ex sua mercantia querentibus non nisi tempore mundinali
 „ intercipere permittant Fidelitates Vestrae. Demum ut qui
 „ curq; froktar dictus navigare cum mercibus suis et frok-
 „ conducere voluerit, non apud quempiam alium conducat, nisi
 „ apud cives Jaroslavienses navigationi dedito et in
 „ sta

scaphas Livium, fraxenta et alias quascunque merces,
 deponat, sub confiscatione mercium et alii prout arbi-
 trariis. Mandantes Senae Magistratus Civili Jaroslaven-
 si, ut ea omnia praesentodiant, in eisdem convulsore pri-
 vilegiorum Senae animadversionem habeant. Quod factum
 pro gratia postea et officiorum duorum debito. In cuius rei
 etc. Datum Praevide in comitiis felicis memoracionis nostrae
 die 25 mensis Martii 1676. a Regni Secundo.

Approbowana znovu tegoz przywileia przez króla Stanisława I. Approbowana
 w Warszawie w obozie pod Wyszehowem dnia 22 Maja r. 1709 Stanisława I.

panowania piotrze, nie szczególnego niezawiera, co do stawu
 gotyckiego wyznacza.

Do Mieszkań, które pod Jana Kazimierza i Michała króla pa- Taniosi wiel-
 nowaniem, i takoby spiknionem utrapity Polskie, nastąpiła ob- ka.

fitosi i taniosi wrodzaw, tak, iż tu w Jarostawia na targu
 r. 1677 potmiarek szta zausierawcy garcy 40 ptazony był po
 stu pol atery. Ale toj samej, co w inoim czasie, pomysłnoscia
 narwai mozna bylo ogotowny i obduty i innych potrzeb, które
 tyllko za pieniadze nabyti si moge, a których cena niezmiernie
 ta taniosi zboia za nowa, Mieszkanie mieszkancie pacyta.

Co te naidy nieprzyjaciel kotracze sie, zwykle iakle w kra- Obwarowa-
 in ofwartym inircepiem ostatniem bezbronnego ludu, przeko- nie miasta.

naty narod i rad, o potrzebie obwodzenia miast, przynajmniej
 palisadami lub murem, wypania watoru, kopania lochów i
 innych

571.
Krysiwet, stawiania parkanów, zamków, basen, bram, aby w
nich i proce nie żyje i majątek od dzikości i chciwości nie przy-
jawił ochronić mogli; kłopoty nawet za twierdze sturzyty ja-
kostawia uasowia, w wieku 15^{ty} i 16^{ty} stulecia fu-
dremnianych parkanów, na których o prawie każdy wtościuani
po furie idney drewna podatnego sturzyt corocznie (h.h.) byt per
winien; zamki proce byt murosowany; ten dawny, na kłopoty
tu stad mieysce, zgodna, niemozna, w wieku 17^{ty} i 18^{ty} o

(h.h.) Latwo sobie wystawić można, jak te parkany rozległe
bydź musiały, kiedy na ich o prawie potrzeba byt corocznie
fur drewna tyle, ile wtościuanie tak wielkich djab. z wieki edo-
tali. Nierazty przez te lasy. Usniali wyc. niedrzece potrzeba, po-
czyni dla ochrony ich wędzenia. Za czasów Pana z Ternowa
1719/ kiedy iaso w puszczy miasto Twardo, /mow. l. 1719/ ty
1730. /czego sa, i teraz iasce niektory pa-
1730. /takie ostroiność w porwołeni byt, dlatego wyc
1730. /kiedy wyc iur lasy tak daleko od miasta odemknę-
1730. /ty, wyc kregu porządku w zatrzymaniu tych troche porostaty,
1730. /lasów potrzeba. / Powinnośtu w owym czasie wtościuani
byty rromie. Optacali kmiecie iatto, przedmierzani dani
ry. Stotowe, wodne, drewno, drabskie, rozny, wocy dawali w
droge i na pospolite niwienie, drzewo do parkanów, do cegielni,
chrosty na poprawe drog, warty odbywai, wynsztaki miayskie ch-
doye i t. d. musieli.

Starym zamkiem i niebytem, rest wspomnienie. Później-
 szy Stawiony był za miastem nad rzeką, Janem, ale i ten czas
 zwalid, a wody ledwie stały i tak zostawiały jego powagę, był zaś
 warowny, posiadał takie dwa wieże, i miał kapłana i do którego pa-
 boinau" diecezjiow ucynta fundusz dla kapłana i kollegiaty na
 mure codzienna, narnaczenia tamie stał. Ma więc, lub raten
 racnie do gępsien. kapelan zamkowy był kantor kanonik kol-
 legiaty, ale ten fundusz cały z imeni jego zajął.

Zamek Jaros-
 Stawski.

Wzniesiono "mieszczanowi" obrony dla miasta w parpa-
 nak drewnianych, zaczęli wznosić mury i baszty, a potem
 i całe miasto murem obwiedzione zostało, z brama celnymi
 mi bramami: Krakowska, Przemyska, Petkowskiej obwód
 ten dopiero r. 1690 ukończono. Około tego czasu i zbroio-
 wnia miejska stanęła, która równie jako i ustawy pre-
 pisywałe porządek obrony państwa, o przeczności i mite-
 sji stała publicznego przedków naszymi sędziami. Każdy mie-
 szczanin w wojnie, halabarda, a także opatriony być, i w
 czasie potrzeby na miayce oznaczone przy drzewiastach do
 raty swojej stawiał, i rozkazom zwierzchnika podlegać był
 obowiązany. Część nawet ćwiczenie do obrony, i wprawa w
 strzelaniu z samopłatów, ustawami diecezjiow prywatne
 i racione mieczkami były. Dziel i smutny wie wiejsi opa-
 tki i zbroiownia na inne oddana ujętki, i z czego zapasa bro-
 ni, tylko pozostało miedziany.

Miasto obwie-
 dzione murem.

Zbroiownia.

Lo

76.
Spór o dziedzi-
ctwo Jarostawia.

Podziękowa Jarostawia Stanisława polscy, którzy go Joannia
Barbarę z Zamoykich, żonę Aleksandra koniecpolskiego, ka-
szelana, krakowskiego, prawi do niego żnieli, i w czasie
17^{tych} Arabiami na Jarostawiu się pisali, i królowa Sobieska
Marek, Kazimira de la Grange d'Arquien, a z pienu szego mat-
żerstwa go Janie Zamoykine, boi, cyporie Sandomierskiej, i
wiz długi spór prawi wiodli, az w roku 1680 dekretem
bunatu Lubeskiego królowy poddanie ceja tych dóbr
sądzone zostato. Preradywata królowa czta w tych
suaach, a w poblizkim Wysocku, gorie nowy dom i ogrod
tozyla, bawic niekiedy lubita. Roku 1687 odprowadza
Jan III. królowe iadaca do wód dla brania kąpieli tedy
do Kresowa, d. 10. czerwca nocował w Jarostawiu.
Miata tai królowa i z jezuitami Jarostawskimi (ii.) za-

(ii.) "Un autre grief avoit irrité Sobieski contre les Jesuites.
" Les Pores possedaient de grands biens a Jarostaw ville de la
" Rusie, ou la Reine avoit aussi des domaines considerables, sur
" lesquels ils anticipaient chaque jour. Sobieski ne voulant pas
" employer son autorité pour faire rendre justice a son
" pouse, ecrivit en ces termes au General des Jesuites. - Je
" ne veux pas faire juger vos freres de Jarostaw dans la
" dite, ou j'aurais pour moi la justice et le respect, qui m'

targi, którzy chcieli w całej swej zapędności swą fundu-
sionych wywiał. Władź się król, napisad do Generata, po-
graić swą metaskę, a Jezui ulede przez powolności i stu-
sność potrzeba, i powinności swą uznali.

Franciszek Ragoy Liqze, Siedmiogrodski przesładowa- Ragoy szuka
ny od rządu Austryackiego, któremu o przestępstwo polity- schronienia.
cane był podcyranym, szukał z przyjaciółtami swymi przed-
zemsta iego schronienia w Dolszce, i znalazł przez cwał
nieperjsia przytutek w Jarostawiu. Decz gdy i z Dolski wy-
nieci się musiał do Francji, pozostali i oświeci tu niektórzy
z Węgrów, iako to Strabia Berczyni, Fiethy, Krucray, Hor-
wath i inni. (uk.) P.

est du. Je craindrais encore d'envenimer la haine, qu'on vous
y porte deja. Defiez vous de ceut, que vous proposez à vos Mai-
sons, ils mettent leur gloire à en étendre les domaines, par
toutes sortes de voies, sans consulter la justice. Ordonnez
leur de produire leurs titres à deux commissaires, que
je nommerai, enfin que tout se termine paisiblement, et
sans scandale. à Dieu. Souvenez vous que je suis roi. Raf-
faire s'accorda, et par la facilité, avec laquelle les Jezui-
tes terminerent ce differend, ils ne laisserent pas douter,
combien ils s'etaient rendus coupables. — Les Pastes de
Pologne par Contant d'Orville.

(uk.) Str. Berczyni iquē tu zakonicy r. 1730.

Fundowanie w
Jarostawiu Re-
formatów.

Początek wieku osmnastego nową tu wprowadził stał się zakonników Reformatorów, którzy zrazu w domku drewnianym mieszcili się. Antoni Kwolek Mieszczanin grun i folwarkiem na przedmieściu krakowskim miałem darować, a Józef Karol Lubomirski Marszałek Nadw. kor. Starosta Sandomirski iako dziedzic, dar ten utwierdził, i grunt przyległy przydał d. 25. Maja roku 1700. Ale Konańsk i klasztor dopiero w lat kilka za pomocą proboszcza hoyrojsi Franciszka Ławadzkiego Łowczego Kiiowskiego, iako innych z rusu Staroż.

Wojśka Szwedzkie
po wyjeździe

Wojśka Szwedzkie i zaburzeń skutki, których z początkiem osmnastego wieku doświadczają kraj Solski, uciekają się do Jarostawia mieszkaniom. Trąca zaś nieludzką obchodzą się względem nich wyprawane w bezkarny swawoli Karola XII. wojsko. które rano, te okolice zajmowane dowodni wyznaczone w Kijowie Rosyjskiej zapisane pod r. 1703. (ll.) iż za szczęśliwego ten

(ll. Liber Metricus baptisatorum Ecclesie Collegiatae Jarostaviensis a: 1703. " Benedictus sit Deus noster, qui per
" Suetricam incursionem et revidentiam Jarostawe reser-
" vatorum spatio, nostram conservavit vitam. "

szę pomyślasz, kto pobyt ich przeżył. Generał Wojsk Szwedzkich Magnus Otto Stenbök nakazując dostarczenie żywności, niegrozi iak tylko kara, ognia i miecza. (mm.) Su-

(mm.) Oto jest rozkaz Generata Szwedkiego:
Sacra R^{ca} Maj. Sueciae Supremus Vigiliarum Praefectus, Legionis Dalarum Tribunus et Director Collegii Commissariorum Bellicorum Comes Magnus Stenbök. — Nomine et iussu S^{ca} R. M^{aj} Sueciae iubentur omnes et singuli bonorum possessores, qui longius a via habitant 30 tyrfones in contributione pro uno quoque fumo absque omni mora solvere, et pecuniam pro proviantu. Qui autem propius via habitant, solvent 30 tyrfones pro singulis fumis, et insuper pro quibuslibet decem fumis proviantur, nempe 300 panes, duos boves, tria dolia cerevisiae, sex mensuras avenae, sex mensuras pavorum. Quod si non cito praestent, tunc igne ferroque in totum peribunt. Rechów Die 18ta Nov. 1702. (d.S.) M. Stenbök.
"R. 1709 poseli Szwedi z Stenbokiem z Jarostawia bawiasz się tam kilka niedzieli ku Sokalowi, gdzie wrystkich rabowali, i skarbow nabrali na 3 miliony. Byto to na gronie. Starosta poseli ku Łarnowiu, gdzie im odpor dane. Przez ten rok nic Polacy dobrego nieprawili tylko za Szwedem, lub przed Szwedem uciekali. Roku 1704 sili Szwedi z Wiekhopolski za Królem Augustem na Sandomierz tymie traktem. Gdy Szwedi stali pod Jarostawiem ze wrystkiem wojskiem.

Sugajac swego przeciwnika Augusta II. Stanislaw Leszczyński
 i uciekajac przed nim na przemian, w Petkiewiczach, Jarostawiu,
 Wysocku zostawajac przez czas niejakie zapasow wojska
 Szwedzkiego. Doznato tego srogosci i bezprawnosci
 miasto, gdy po wyparowaniu z niego lasow w miesiacu
 Lipcu r. 1704 bronie sie tu chcajacy, dobyto i wrocie ro-
 stawo. Lecz niedlugo sie tu trzymali, bo zapropylciem król
 Augusta ustapic mocniejszy sil musiel. Prawie tu
 król i dnia 4. Augusta trzymad do Fortu Zatuskiego ka-
 stelana Reuskiego syna. (nn.) Nedra, grod, i zaraki.
Jarostawiu we choroby dopednity miady niepecewca. Od sierpnia

August II. w
Jarostawiu

„i królem swoim Karolem, narachowano tego wojska. Co ty-
 „sicy, gdzie i ja bytem w niem. Z pod Jarostawia podszed
 „pode lówów. „ Archiv. Cop. Pers.

(nn.) D. 4. Aug. 1704 Joannes Augustus Franciscus Prospe-
 „rus Illmi Dni in Zatuskie Zatuski Castellani Ravensis, fa-
 „wichtensis, Regnowiensis Capitanei et Ludovici de magna
 „Chrystowo Wienbouska Conjugum Legitt. filius, alibi sine
 „sacris caerimoniis baptisatus, hic ad Ecclesiam monialium S.
 „Benedicti ob caerimonias in sacro baptismato delatus, quas
 „supplevit Illmus et Annus Dnus Joan. Casimirus Gomulini-
 „ski Episcopus Krioviensis, Abbas Wachocensis etc Levantia-
 „bus Sereniss. Augusto II. Dei gratia Rege Polonie, M. D. Litt.
 „et Perilli Magnifica D. Dorothea Chometowska Capitanea
 „Radomiansi. —

r. 1705 do miesiąca lutego s. 1706 sroga się smier-
telna zaraza Turcie nie dopotowy mieszkańcow wy-
plenita.

Przez te wszystkie klęski oddała się coraz bar-
dziej do upadku kwitnący niegdyś stan zamożnego przez
handel miasta, bo i handel w zamieszaniu krajowem, i
wśród wszelki broni zwykt martwieć. Niebaczni mie-
szkańcy pogorszonego swego bytu przyocyry przypisy-
wali obym krajowcom, iż ci im odejmowali sposoby zbo-
gacenia się, w tegzi handlu zrodzila czerpać żyć. Wy-
dawali więc sobie u równie niebacznych królów przywi-
leże, w których zakazano bawienia się handlem w mie-
ście tem wszystkim cudzoziemcom, którzy by posiadłości
w niem mieli, i na mieyskie przysięgi nieostępli. Za-
częto więc wyprzedzi na przed zagranicznych barasników
i faktorów, kupcom obym wydrażni przykrości, czynić
wskót i stawiać przeszkody. Powsta na frymark sprac-
widliwość, z której niegdyś Sady kupieckie, zastarza
wczasie iarmarku, miasta tego, nie tylko w koronie, ale
i za granicą stawały miaty. Wypieśli się więc krajowcy z
kupcami i majątkami swoimi, i na iarmarku nawet u-
czynić przestali. Zniknęły bogate niegdyś orientalne
familie: Halów, Abdelmisyfanów, Kandrydów, Joku-

Upadek
miasta
i handlu.

Przyocyry.

Sioło

sów; Wołoskie: Cyrjów, Kapranich, Lam Bardynów, Melantów; Niemieckie: Taysarów, Herdów, Kuców, Hektów, it.d. porostali Oruszkowie, Cyżowie, Kolasy, Gadgany przesłachceni na Oruszkiewiczów, Cyżewiczów, Kolasińskich, Gadgańskich; Kupcy hurtowi przerobili na kramarzy i prokurjantów, a handel na szachrajstwo porostał cały prawie w rękach żydów, których pryncypał niewiem, czyli niewielec szkodliwym, jako użytecznym narzuci można. Maistrzy si mieszkańcy chwyli^{li} browarów piwnych i największa korzyść z syntryciagna. Należy i to do przyczyn pogorszenia losu Jarosława, że od śmierci Anny ciężkiej Ostrogskiej, to jest od roku 1633, przez lat sto prawie zawsze podzielone na kilka głów średnictwo, niedawato miastu pewnej opieki i pomocy od dwiatych równa, wstaje i zwierzchność Panów.

Upadek
rzemiośt.

Z upadkiem handlu, i rzemiośta przysię do upadku miastu. Zostały zmniejszone liczne między rzemieślnicze cechy, niektórych ślad ledwie porostat, jako to sukienniczego, szafianniczego i ptocierniczego cechow. Fabryk teraz prawie żadnych znacznych niema, oprócz trzech blichów i tyleż fabryk świec woskowych, jednej woskowej i rosolów, jednej ptocien drukowanych, trzech maglow, trzech śledziarów it.d. Kommissya ubiorca wojska

swoboda oddzielnych niemiestniczków, i tylko w czasie potrzeby roboty i obcym ródzaię.

Przez czas prawie całej walki Augusta II z Karolem II. Jarostaw był wojennym teatrem, na którym uganiał się Szwedzi z Sasanami. Oprócz eas' klesk nieoddzielnych od wojny, więcej pewnie Jarostaw i wtości do niego należące ucierpiały nad inne; chociaż bowiem okazywał się i nienawistę szczególną na przeciw Siemowińskiemu i ich Świdrowi, wówczas Woiewodzie Belzkiemu i Hetmanowi W. kor. który mimo wszelkich staran' króla Stanisława, przychylności i wierności swojej dla króla Augusta II. zmienić niechciał. (oo)

Niechgo Szwedow ku Siemowińskiemu Świdrowi.

Ławiejszyli łowcy, przystojących kraj Moskale, sam

(oo) Rex Stanislaus meliorem habuissent progressum, si " Stanislaus Patavinus Belzensis et dux exercituum am- " bisper coronam. Hic enim videns res regni in turbido esse, " coronam piscari voluit. Unde licet Rex Stanislaus illius " affectum sibi promereri summo opere studuit, nihil tamen " efficere potuit, ut eum suarum partium faceret. Jam lite- " ras misit ad eum favorum plenas, jam uxorem ejus " interceptam Varsaviae humanissime tractavit, et omnem " suppellectilem ei per milites ereptam restitui iussit, jam " per Legatum Galliae affectum captare adnitebatur. (Comp. M. S.)

84.
Piotr W. w
Jarostawiu.

Imperator Rosyjski Piotr wielki to pod miastem
oborem, a pamiatke bytrojci swojej zostawid w me-
tryce kollegiaty Jarostawskiej, (pp) trzymaję do chęci
dniei Gruszevicow mieszczan tutejszych z Elzbie-
ta z Lubomirskich Sieniawska Kapitulana Krakowskiej
go Helena w kor. matronka.

Trybunał kor. Roku 1711. gdy morowa zaraza rozryta się w Dublinie,
tu się sądzi r. tu był przeniesiony Trybunał koronny. od dnia 10 de-
1711. pca odsadził zwykłej kadencyi sprawy. Wówczas z powodu
du^{tego} odezwaty się starannie wielu Obywatelów żądania,
aby Ruski Trybunał oddzielony od Metropolitkiego stał

(op) D. 28. Augusti a. 1711. Iohannes Alexander Frederic-
"Præsidentis Tribunalis Regni Canonici Gnesnensis etc. Ca-
"ptivavit Casimirum Bartholomæum Spectabilis ac Hon. Domi-
"Josephi Gruszevicz et Mariannæ conjugum Legit. Alexan-
"ter Serenissimus Petrus Alexiewicz, Cæsar Moschovicæ etc
"et Illustria Elisabeth Sieniawska Castellana Cracoviensis
"Suprema Ducissa R. Pol. Illust. Antonius de Gzcow Gzeczau
"Generalis major exercitus Moschovitici et Magnæ Dna
"Maria Aurora Spigłowa. Lib. Metr. Podania ustne wy-
"wicia, toż Piotr W. bę najwinniej okaratoj panu-
"jącemu przyzwolę, udrębiającego się w wystrzeliw. z Tatrow-
"siaz, bywającego u mieszczan na biennadach i zabaw-
"wach."

i na zawsze w Jarostawiu był jedynym.

Po trzech Zatuskich braciach wzdromy następujących
idem po drugim, który Biskupami Dycezanemi by-
daj, byli oraz Proboszczami Jarostawskimi, obaj to Pr-
bostwo Jan Gomuliniwski Biskup Kiiowski, jeden erót
Chreścian'skich, a szerególniey dobroczyńcomu ku bliżnim,
był bowiem oycem ubóstwa zwany. Świątobliwe życie swe
ie roku 1714 zakończył. Nastąpił po nim Alexander Fre-
dro Biskup Pnemyński, który przez hojne na pobożne fun-
claje dary, pamiętnym jest temu mięscowi. Ten roku
1734 żył przestad.

Trech Zatu-
skich Probo-
szczami.

Inowu dzieiectwo Jarostawia rozdwoione zostad przez Podzielone
Kieznicki Lubomirskie, z których Dziedzictwa byta za Ada-
mer z Grandwa Sieniawskim kasztelanem Krakowskiem Jarostawia.
Hetmanem W. kor. zmarłym d. 18. Lutego r. 1726, druga
Margaranna matka Pawła Karola na Białym Koslu,
Kniotianach i Rakowie Kieznia Sanguska Lubartowi-
ca Marjańska W. W. i Lett. zmarłym d. 14. Kwietnia r. 1750,
zosta berdzima, d. 14. Sycpnia 1729 roku w Kolbuszowej.
Z pierwowiej* Marja Zofia z Sieniawskich Arabina na Wi-
snię, Jarostawiu, Jarnowie, Sztowie, Myry, Tereynie,
postulowana Kiezniu Augustowi na Kiewaniu i Luko-
wie Pastoryskiemu Woiewodzie Ziemi Ruskich, psta-
Wyma dobra Jarostawskich w domu meza woiwsta,
druga ^{ten} Kieznia Sanguska nabyt.
* Zmarły d. 22. Marca 1729 w Olerepcach,
zwoloki pmerissione do Wroczan.

W ciągu panowania Augusta III. Króla cady w tatarskiej wojnie spokojności zostawał, i ledwie kiedy przez Szwedów tylko nieład i nierząd dał znak życia Stabego.

Sierakowski Takż był stan i los Jarostawia. — Winieniem tego Probosza. miejscu wspomnieć o Wacławie Sierakowskim, najpierw Biskupie Przemyskim, a potem Arcybiskupie Lwowskim, który lat 45. bo od roku 1755 do 1780 będąc oracz tutejszej kolegiaty Proboszczem, tyle się do dobra Probostwa tego przystąpił w orzobie i poprawach zmynowanego kościoła, w budowlach gospodarskich, w odkryciu niektórych zatraczonych funduszów, w uszeregowaniu lepszym parafii, iż sprawiedliwie na wdzięczną pamięć następców zastąpić.

Ciąg porządkowy Proboszczów.

Nieodwrocnie tu będzie wypisać ciąg porządkowy proboszczów kolegiaty Jarostawskiej aż do czasów tatarskich, ile iż do dziejów miasta nie ma należeć, lub z niemi sakilokwiewać mieć związku. —

Roku 1599. pierwszy wspomniany Sebastian Jarostawski choć pewnie nie pierwszy w porządku i nie jest zapisany na donacji dziejów dopłaconych kościołowi przez Marcina Biskupa Przemyskiego, i na erekcji kościoła w Rudotowicach przez Muznarskiego.

roku 1428. Maciej Sebam na fundacyi klasztoru Pre-
worskiego Krzyzatkow przez Spytka z Tar-
nowa za swiadka potozony.

rok 1440. Bartlomiej fundusz na altaryz od Ja-
na z Tarnowa na Jarostawiu, otrzymat.

1467. Mikotaj z Nowego miasta Bakatorz w
Akademii krakowskiej mianowany w
przywileciu Spytka z Tarnowa.

1496. Tomasz z Drohobycy kanonik Swowski
wspiednal odpusty dla naboiznych ku uc-
downemu Maryi Obrarowi.

1508. Jakob z Kostena wiew' Skaytre na fun-
dusz Probostwa wyskad do Sibora dzie-
dzina z obowiazkiem, aby dawce do zycia
dochowad.

1520. Andrey z Lydarowa Mistrz nauk wy-
zwolonych Probostw erygowany kolle-
giaty pierwszy.

1572. Jan Ostrowski staranny o pomnozenie
dobra i ozdoby kościoła

1581. Melchior Piotrkowczyk Doktor medycyny
zrobil wyteczne dla Probostwa przystugi,
Jeruitow do ugody przywiódł.

Alc

- Roku 1619. Marcin Conuati Doktor obywatel Krakowski,
miał zostawić śladów urzędowania swego.
1631. Łukasz Szafarski Pleban w Wielopolu
gorliwy, pobożny i czynny. Kollatorce nie-
znie Ostrogskij podobai się umiał.
1636. Piotr Zakrzewski wryd mairajtku swego
na pomnożenie brzoób i przytków koscioła.
1637. Tomasz Janewski S. Teologii Doktor,
swiadek najniezroczliwryd dla Pol-
ski czasów, wstawił koscioła od sabun-
ku ocalit.
1660. Andrey Ktopocki Dziekan Łanoywski,
niebyt jak lat 3, rezygnował dla Sta-
rości.
1663. Gabryel Łucyckiowski z wielu mias
na dobra, pamięć zastuędy, pitny i czyn-
ny w obowiązkach.
1678. Cosmus Brunetti przed kaptanistwem
Probostwo prezentowany od Maryi Krole-
wey obiad.
1679. Andrey Zatuski Krolewey Jey. Mui Kan-
cler, kanonik Krakowski, Gnieźniński,
Łeczycki itd. a potem Biskup Rocki i
Opas

Opat Wachocki, d. l. Listopada 1679 przez Łbą-
skiego Biskupa Premyskiego installowany, d. 3
Lutego r. 1696 rezygnował. Później był Biskup
prow. Warmińskim, kanclerzem kor. i t. d.

Rok 1696. Ludwik Łatuski brat rodony Andreia w ów-
czas Suffragan Premyski, który we trzy
lata znów i na Biskupstwo Pockie po bra-
cie nastąpił.

1699. Marcin Łatuski brat poprzednich, Sufra-
gan, a w krótko po bracie i Biskup Pocki,
Proboszcz Jarostawski za prserenta, Lubomir-
skiego Marszałka Nadw. kor.

1703. Jan Paweł Gomoliński Biskup Kiiowski
Opat Wachocki po rezygnacji Marcina Ła-
tuskiego za prserenta, Maryi Karoliny Królowej
z prawa koleji, obiad Probostwo.

1714. Alexander Fredro podtenencas Sekretarz ko-
ronny, Proboszcz Golebski i Międzyrzyczki,
nakończ Biskup Premyski, z alternaty
prserenty przez ksią Lubomirskiego Daney.

1735. Wawtar Hieronym Sierakowski kustosz
koronny i t. d. później Biskup Premyski,
nakończ Arcybiskup Lwowski, nim u-

mar

marc r. 1780 trzymając oraz Grobostwo Jarostawskie la
AS, które miał z prezenty księcia Augusta Barto-
ryskiego Woiewody Ruskiego.

Roku 1781. Mikołaj Morški prezentowany przez
księcia Adama Bartoryskiego Generała
Ziem Podolskich. kraj i Grobostwo opuścił.

1784. Ludwik Horzowski za tegoż księcia
prezenta, był do d. 5. Wresnia 1802
w którym żył prestad.

1803. Franciszek Sierczyński obiad d. 6. Ma-
ca z prezenty księcia Adama Bartory-
skiego Ces. Kool. Wojsk Austrjackich Fel-
marszałka.

Laburzenia
Konfederacyi.

Wracam do ciągu historii miasta. — Wystawiony kraj
Polski na doświadczenia cześćch nasządów, uciśków i gwał-
tow od sąsiadów swoich, od żadnego jednak, zwłasza w
tym wieku, nieponiósł ich tyle, ile od Moskaliów. Od daw-
na, a szczególnie od wyboru Stanisława Poniatowski-
go na Tron Polski dali mu uciec całą ciężar swej prze-
mocy. Przeciwko gwałtom i napawiciom wojsk Rosyjs-
kich na odpor tacać się i tworzyć siły zbroyną musieli
miechkaney. Bez związku między sobą, i przewodnictwem
ogólnego karda prawie Ziemia i powiat swą konfeder-
racyę miaty. Niezależnia wojny między domowey

rolaty swe okropne skutki po wsiach i miastach. U-
cierpiat wiele i Jarostaw, a szczegolniey r. 1770, kiedy
po wypędzeniu konfederacyi kiednickiego, pod pozorem u-
krytych zbrojnych wojskowych, ztupiono niewinnych
mieszkańców.

Rok 1773 przyniósł do skutku ustas zaborów Szwedz- Podział kra-
cy Polskich pomiędzy trzema sąsiadkami mocarstw. ju - Zriestie-
nie Jeruitów.

Jarostaw porcytał to za przesie, iż się dostał pod pano-
wanie Austryi. Lecz tenie rok zadał drugi cios dotkliwy
miastu przez znieśnienie Jeruickiego Zakonu, (99.) który
dwa znakomite Kollegia posiadat, a szkoły pod ich
rzędem będące czynily pożytek w oświeceniu młodzieży
i pomniejszeniu konsumpcyi.

Lecz jakież światło w ówczesną naukę szkolną dać mogły? Jaki stan o-
głównie nauka języka mianego za łaciński, czyli raczej świecenia miesz-
kańców.
same tego języka reguły nierozumianym dla dzieci, a po-
dobno i dla starszych przez Alwara Jeruite opisane
wiersem, iedynym były przez ctery klafy morota pa-
mie

(99) Dnia 11. Października 1773 bulla sekularyzacyi Klegenswa
XIV do skutku zostata przywiedziona, tu przez K. Małusza Sm-
skiego Kanonika Swowskiego. W Kollegium u S. Maryi był
podówczas Rektorem K. Bystronowski, a u S. Jana K. Sta-
dnicki. R. 1774 rząd wrogotkie srebra i srebrę kowalnic
zabrał, a dobra sprzedał.

mięci przedmiotem. Dwie wice moralne miasta tego
w tym czasie wystawia, nam mieszkańców w gru-
bey ciemności, Magistrat mający prawo mierni i
sprawiający je dowolnie, pędem uprzedzeń; (rr.) handel

(rr.) (Dwa tu przypadki wypisze, w których wydane przez
Magistrat Tadownicze wyroki okazy czerstwyh uwagamih
sposób myślenia. W pierwszym powodowało racjonalne
mniemanie, iż Żydzi krwi Chrześcijańskiej do swych za-
bobomyh obrządków potrzebiują. W drugim duch inkwi-
zycyjny wyrok stanowił.

„A. 1737. obiit in Domino Juuica Theresia z podramcystka
„Virgo, que ipso festo B. M. V. alias pro devotione per-
„agenda a domo absentibus relicta custos, a iudeis do-
„cta deprehensa, cultroq; in cerebro terebrata occubuit
„ morte occubuit. Tres iudei homicidae, ne solum videren-
„ tur sanguisuga domesticam de populati suppellecti-
„ lem, eodem die vindice Deo deprehensi, capti, incar-
„ cerati, usti et tenti patratum scelus promulgarunt,
„ pro quo, excepto uno, qui post torturas imminente
„ cruciatum, illata sibi morte illuxit, 16. Honis per de-
„ cretum forcipibus in foro lacerati, clemum ad patri-
„ culum ducti, amputatis manibus, cultro vivi trajecti,
„ in partes secati, in palum per membra fissi, sua in per-
„ fidia funestam appetiere mortem. Sacerdotibus sa-
„ lu

marbury, instrukcyje publicy, trędziga, parnie, ale
nieprzynożę, oświecenię rozumowi, nalkonicz aby-
cznie kaidięce, wżęcy ztego potoni, iaku samego wy-
stepku.

salutem anime sue promoventibus reposuere: Co wasi "
de moicy duszy, choćby i w swinie wlasta?" to nie wasina sple-
da. Alter: iaku wasi gęba nieustanie? fak wcale gada? Uto "
wasi namówid na mnie?"

A. 1749 d. 25. Hōis laboriosus Franciscus Koday civiter "
quinquagenarius de Parochia Grodicensi infascinatus, et a "
nonnullis proclamatus, a fideis, serar enim uxor at uol- "
go aiunt kirkuta, seu okopiska: sive a nefario spiritu se- "
ductus, coram Illmo Venceplao Sierakowski protum Epi- "
scopi Semidienis personaliter visitationem generalem per- "
agente accusatus super eo quia ille nunquam Sanctissima "
verba: Laudetur Jesus Christus proferre vellet, quinimo pro- "
ferentes eadem verba cum summa maledictione depelleret, "
et quos poterat percuteret; tandem laudito Episcopi adventu "
profugus, sed jussu Illustrissimi inquisitus, captus et ad "
compectam ipsius adductus, verbis suavissimis interro- "
gatus, persuasus, doctus, sed cum pertinacissime resistisset, "
recalcitrasset et necessarium hoc esse negasset, quinimo "
aperuisset, quia post hec verba omnia mala in mun- "
dum inundaverint, jussus est dicere orationem Domini- "
cam, salutationem angelicam et Symbolum Apostolo- "
rum.

Jaki stan
moralności?

W nadziei niemyślnym czyniącym starania dla moralności ludu uorynionoi (rosk) iaki skutecny do osiągnięcia postępu dobrej moralności? Jozef II. cesarz uśmieiony duchem nowości, a uprzedzony zdaniem, że w przyszłości etc, w ma cechy starości wieków, tak jak o dawnych rządach swego poddanych, tak też bardziej o swiecie pod swe panowanie zajętych mieszkancah Gallicyi sądził, że wpływ i władza duchownych była największą zawadą do lepszego w oświeceniu i moralności postępu. Cóż może być trudnego do wykonania dla nieograniczonego władcy? Zamachem kilku ustaw dokazał swego, a z zastanowieniem wpływu religii na obywateli, zdziwiał i umysłow zastarcza prostych, ostatni kamień do etapu. Niezwalnia wprowadzić rząd uświatosci w tym mieście, (rosk) ale się edacie więcej iey taryci do zaradzenia i pod koniec z repnuia dla spoteżności skutkom, mieli do powściągnięcia go w przyczynach. — Krucione i arzoie sumione, 11

„rum et dixit, sed cum peruentum fuerit ad Sanctissima Verba Jesu Christi, omisit, maxime in Symbolo Apostolorum: et in Jesum Christum. Cum autem interrogaretur, quare hoc non dicit, respondebat: Ly dayuez mi polkoj, co to potém! Probatu aliv divursibus utrum delirium non patrebatu, sed in aliv bene et prudenter respondebat. Itaqz per sententiam Illustrissimi post multas persuasiones, promissiones et ille

nim duchowierstwo na wolność myślenia i działania aż-
 żyto, a włożono więzy wraiem na tę samą władzę, powa-
 żę i poświęcenie swe nieiało od religii biorąca, aby była
 bezsilną, w dobrych nawet chęciach nieśmiata, i nierodo-
 ną ku dobremu, którego się z ich powołania i obowiązku,
 rzą i spotekności domagać ma prawo. Kroszą bez potrze-
 bny ostrożności nadwzięcia duchownych, odsuniono razem
 tamę obawy i wstęf wstydu, które występne namyślności
 i rozwięta swawole za rapora, i na wodry iako kolwisk
 trymaty. Smieley więz coraz postępnie rozpuszta. Oto
 są postrozenia moiey wrastającej liczby potodów nie-
 prawych w Parafii miy Jarostawskiej.

illecebras remissus in carcerandum Jarostaviam, ut ibi
 multorum sacerdotum, tam secularium, quam regularium
 opera converti posset ad Dominum Deum suum. Sed ibi
 dura per multas septimanas oleum et operam in eo per-
 didissent, Iudicium Jarostaviensium sententia ad regem
 condemnatus, et vivus in bivia, eundo in oppidum Pru-
 chnik combustus, nullo aut! miserum! dato signo
 penitentiae et conversionis.

(w.) K opinii miy względem podrzutków i potężnie po-
 dany radowi i na rozkaz tegoż samego radu, w ob-
 serwancyjnym rozbiore rzeczy i obięciu wręczętów. D.
 S. Maria r. 815.

96.

R. 1750	było urodzonych	295.	stych nieprawego toż	C.
1751.	—	337.	—	7.
1760.	—	351.	—	8.
1761.	—	319.	—	6.
1770.	—	265.	—	5.
1780.	—	349.	—	4.
1790.	—	377.	—	17.
1800.	—	294.	—	14.
1810.	—	257.	—	20.
1812.	—	287.	—	21.

Smutne postreżenie zmniejszonej ludności, pomnożo-
nych występów!

Chęć rządu
w podzwignie-
niu miasta.

Subo Krąg Austriacki uz nierastał miasta tego w owy
kwitającym stanie, w jakim wieku przynastego i siedmna-
stego było, zastat przecie stady dawney jego aparatura,
która, handlowi był winien. Jozef II. Cesarz ogłaszał po-
tożenie jego, wchodząc w przychylny upadku, i wyrokiem
swoim do swobod handlowych z najlepszym uprzywilejo-
wanemi miastami w Gallicyi porównał; iednym patentem
swoim danym dnia 1. Października r. 1774. w wszystkich
obym Regłodnielnikow i remiastnikow, iakło i kupcow
protestantow zwolnając, na 6. lat od pogłównego owa-

clai

claj... (t.) Drugim patentem danym dnia 22.
dyspada w tymie roku, kamienice, lub domy nowe sta-
wiającym, stare i nocnie powięk szającym, wolności
die

(t.) Za ist. patentu oznacza: Wypadłym pod drisieg = " Wolności pro-
nu, data, Uniwersatem, najwyższą, naszą oznaczmyliśmy " testanckim
wól, si. dla usłoneczenia w tych krajach gressta, nie po = " Kupcom osia-
koy osieja, anocno otabionych handlow i kum szłow, wsty = " dania w jam
stkim postronnym, iaku i w innych naszych duedricanych " stawi.
państwach mieszkającym, a rezywi sie nie odradym i
Rzymskiego, Greckiego i Ormiańskiego obradku katolikom "
Kupcom, w sztukach biegłym rękodzielnikom i remie = "
strikom w tych naszych Gallicyi i Lozomeryi Królestwach "
gdziekolwiek osieje samy stającym z uwolnieniem od "
miej skiego i majstrawskiego Cletniej रुपедnie od pozto = "
wneq i wszelkich danin wycay taszkawie postanowi = "
listomy wolności. Z tych powięk wsty pobudke przyorym "
taszkawie takre naktonilivmy sie do miublizenia tychie "
samych Protestantom i Dyfpydentom w pewnych wymie = "
nich Królestw naszych miastach faaworów i wolności, "
wze następniaje stary miasta, iako to: Lubów, Jarostaw, "
Lamosi i Zaleszyki iako najtaszkawiej wyznaczyliśmy "
wolnego w tychre pomienionym Protestantom Kupcom, "

w

triesięcioletnie nadad. (uw.) Powiemy rząd Ameryki
 Komisarzy główna, potrzeb wykształcić i stać w
 kinonach w dwóch klasach i katedrach po

„ w sztukach biętych, rzekodzielnicom i rzemieślnikom tym
 „ sposobem porwalając odia toż, iż ich wreczonymi A mi
 „ stać pod najwyższą narką monarchijną, przywileje
 „ teniu do posępszy i prawa miejskiego zdołnoś, niżej
 „ sami taskawie deklarujemy przyjęć obronie Stanowien
 „ i chcemy, aby wrogom dopiero namieni polskomi prote
 „ stant, lub Dyfjordeni kupcy, w sztukach biętych refo
 „ dzelnicy lub rzemieślnicy w tych wyrażonych A mia
 „ stać ożię zaryskując, po użycionym przywożeni
 „ w Nayw. napisach ser. krol. kradach, lub przywalając
 „ cyrkul. Wrednie nadgłoszenia się, chętnie byli przyję
 „ ci, a prócz zupełnego od miejskiego i mayszrowanie
 „ go uwolnienia, i bletnie od pogłównego i wszelkich
 „ danin wolności, do posępszy tym sposobem przy pu
 „ szeniu byli, aby wreczonymi miastach, wraz z przy
 „ wilejami do nich ogrodami, fabrykami, budynkami
 „ magazynami i tym podobnymi, kupowai, albo budowai
 „ i wstawić posiadai mogli, pozwolone oraz byci po

siomych Benedyktynkach i Jerunitach postanowid; jako-
ty glowne Normalne po ustalych Lawiskich Jerunitach
wprawdaniu; i mniysze dla glownej celney Komory i wsta-
du

wiomy przyjacne. w sieb domach dla odprawiania nabo-
zinstwa wolne i bez przeszkody oratoria. Ten bowiem jest
nasz najstarszy zakon i wala (Dan i t. d.)

(uu) Dniegi Patent Nader wiadomosci, iż przez zatosne
przy padli i przez sile niepokoi wiele domow sejsia, obalo-
nych, orzuga obaleniem sie groyacych, i wlasnie spustoszonych,
tudziez roznym pustek i mniysze, tak po przedmiesiacach, jako
i w miescie znalaznie sie, skad dostateczny od roku do roku po-
mnoza sie upadek. Dla uniknienia wiec w dalsze czasy ta-
kowego upadku, i dla przywrócenia dawney temu nasemu
Ces. kr. miastu wspomianemu, jako memney dla zachecenia
mieszkan do przyrodobienia i powiększenia budowli, tudziez
z przyoryny przywiezenia tawozi kupcom, w skutkach
biegłym i sumiennikom dla przedzego z inąd wprowadzenia
suz a tym sposobnych redatnych mieszkani pomnozzenia
wsi, 10 letniy od podatku, tak nowe kamienice budow-
nym, i teraz stojące, lub obalące się domy znawnie powię-
dzajacym, i zupełnie wystawiacym, podleg pomiarokowa-
nia pomnozonym mieszkani, udzielit wolności, jako też
i na pustych gruntach budowacym, albo natakowycie o-
balone domy znawnie wystawiacym, lub stojące domy zna-
ceni

Wolności dla
budowiacych.

du towarów narzucił; Magaryn wielki w sejmie ich
wnosi dla wojska i piekarni chlebowych tu pod mia-
stem na Głębokim zakotwił; przy kościele poświęcił im

"anie powiększającymi 10. letnia, zapewnić, albo wyznie-
"nym sposobem pro parte daj Taskawie postanowili
"wolności, z tym jednak wyjątkiem dotąd, aby tak będą-
"1909, jako i reparaacy, lub domostwa powiększając, jest-
"wey fest. Kr. radom zawsze podał aby, które potym dosta-
"caizę podług najwyż. Woli naszej wolności narzucił, lata
"ten najwyższy wzywi sercory względem miętko na wyra-
"żone w niedawno pod datą 1. paźdz. wypadły względem za-
"checenia postromył protestantów kupców, wstakali
"Bieżydła, Kłodzieńskich i Kemięstrzów, uniwersale narzucił
"miasta, jako to Lubów, Jarostaw, Żmów i Łalewiczki
"ale też na Karimierz i Bredy podobnie rozszerzamy. bo-
"dlug tego wiez każdy strasz się, a szambienie sobie narzuci-
"szy tej Łaski najpierw wstawać będzie. Wtem bawien naj-
"wyszym naj wypędnia się zamyśl i wolał (Dan. d. 19. d. 1774
"pada 1774.

Tradycja o
obrazie S. Ja-
cka.

(W) Tradycje ustna, która wieze, znalazła u S. Kusa-
patnickiego kasztelana. Autora Geografii Królestwa Galicyi
i Siedmiogorski wypisuje tu co do słowa: "Kościół S. Ma-
ryji po zgastym zakonie Jezuickim dostał się domowi
Ka

małym zaszczyt i sławę w cudownym obrazie Maryi
Panny (x) zakonników Dominikanów, która do niego da-
wniej należała wraz z folwarkami: Murina, Głęboko-
we

Kanon. Jest w tymże kościele pod chórem w ołtarzu o-
braze S. Jacka od najdawniejszych fundacyi czasów, których
gdy na fundacyi S. Jana Regis Jeruzi wyjąć chcieli: i z
od dawnych czasów niezmienna tradycja o tem: wyjąć się nie
dał, wymówiwszy wyraźnie te słowa: expecto hic fratres
meos, co się w naszym zwiado czasie, a tysiącami bytoby
świadkowie zjawiali, że to od 60-80. lub 40 lat styreli; nim
Dominikanie obliki Koniót. - Jeruzi stawiali obraz S. Ja-
kowi dla pochwębiania fundatora klasztoru Ostrogskiej rod-
ziny od Odrowążów wiedzący, bo i facet był Odrowąż.

(x) Tradycja zwanego obrazu, ułpawego cytelnika
znajdującego się tu był wielkim drzewem znamienity i rozbo-
jami ofiarowany, gdzie dziś mieści się tak zwanienne. Do Rusi
różnym kupcom stędy była zawsze prosta droga, ale peremicy-
na do zguby dla wszystkich rozbojów. Blizko było miasto Ja-
routaw. Dnia 20. sierpnia r. 1381. posiepy? Pół to miasto,
gdzie nie stał wielki kłob. Pierwszi pasterzko wie-
ściarstwo to wyrazi. Ci sławem było igubrowy w prore-
zonym czasie, gdy go pilnie szukały obraz na dozwie-
ston.

Tradycja o cu-
downym zia-
wieniu N. Pan-
ny w polu.

Ky, Cetule, Kruheli, i Wojewostwo na koronie Sadu i Prawa-
wry, odadzi.

Dogodności
potowania
miasta.

Niegdyś w Ziemi Przemyskiej (jednej z ^{reszta} ziem) dawcyel
Wojewodztwo Ruskie, a dzisiaj w Lytkule Przemyskim, z powodu blizkości Janu rzeki tu wsi i stałowej

ptomey guszy obaczyli, a przymim swe zgubione dobytki.
Dawa to wyrobiana sztuka niewiedzieć czy i rzeka, i od kogo
tam stojona. Na pustelnika w tym gładzie i niedowiedzy po-
deyrenie. Przytapił on nowy od światłości, która obraz ob-
czyta; ten miasto z duchowien swoim tam spracował. Ob-
raz z wielką okaralosią do miasta zamieszony, i w końcu
le farmym stojony został. Szedł on w nowy na dawne swe
miejscie obraz powrócił. Tam więc dla cca jego kółki na-
pród i drzewa postawiono, lecz gdy ten r. 1420 przez Sa-
tarow był spalony, w rok Rafał Sam na Jarostawiu sta-
wał miasto nowy i ogarnął. Lecz gdy r. 1440 Jarostaw
tu swoje zapadłe rązony, forte bierne, zamieszony był
na jarmek Jarostawski i odadony w kaplicy. Ale enowu
moe go drzewa na swe miejsce zamosta. Woboiowu, i pna-
wadra tu wroczone, lubi na tall iur liwie iad. Dawny, anto-
stwo ludu w dmi święte Maryi. Jadwiga królowa Władysława ja-
zietty zona, po odniesionym, nad imię przesiadłemi krajem i
długie

wodrazności gruntów, rozległych i naszkota leżących do brzegu
 rzek (wartościowych wiedeńskich), a których Jarostaw jest sto-
 lica, nad to przyrodzie publicznej przez miasto prowadzonej,
 ma Jarostaw potężnie napogodzenie, i takiemu porządnie
 inne miasta znakomite winne są wielkość i bogactwa swo-
 je. Jaki Jarostaw niedawna kwitnącego stanu, winą jest
 pewnie niedzielnym mieszkaniom, a more w części tych
 czasów. Rzeki San oddalona teraz około 1200 toż od mia-
 sta bliższym niegdyś płynęła korytem. Wzniesienie wzdó-
 rzyste ciągnące się równoległe prawie względem krętego wa-
 toza stanowiło lewy brzeg niegdyś tej rzeki, która przez czas
 wreszcie na wschód, to jest ku prawemu brzegowi głębszym
 nurtem waga bierze. Tu dla galerii sztaubowych były zarys-
 na, i nappierwszą nad Janem promów, promnie, galerii ja-
 bytkę pod Jarostawem widzieć można. Tu pierwsze nad tą
 rzeką, i najdłuższą się rozciągające, i od dawna poblizkie wieś
Nielipkowice; Manasterz to porty Janowe miare były. Tu
 także skład soli warzonej, którą na wozach z żup spro-
 wa

San Spta-
winy.

Porty Ja-
nowe.

Wyciążenie, i po wyrugowaniu z miasta tego Węgrów
 i Szwabów, w obliczu tego Obraru drizki Bogu złożyta
 i wdzięczność swoją w hojnych ofiarach ofiarata r. 1891.
 Historia, tego obraru pisał A. Jan Kwiatkiewicz jezuita.

Kupie han-
dlu Jaros-
lawskiego.

wadzaia, a ktorey stad corocznie nie fiedy do 500 tynny
 beczek sptawia sa do Wisty na rzec rzadu, winta zai is
 des do Polski i do Prus. Wtawiaj sa potozenie handel
 mienskanicow kamrat wainny, zboza do Gdaniska i do Krole-
 wca; do Warszawy: cebule, iabtki, karake, drobny, orzechy
 Wtarskie (44), Skiwki suche domowe i Węgierskie, ptotna,
 masla, sery, swiere woskowe, Wina Węgierskie i Austrya-
 ckie, siera, postronki, zogore, kobiatti i t.d. sptawiaia;
 Tyk z takowego handlu przynosi moze roczne Jarosla-
 wowi do 6 tysicy dukatow. Zatem zas, hurtowi zwtarzau
 kupcy tuteysi dydzi, przewytaia, do Bruum wotne, do Wre-
 dnia miody, woski, skory, ptotna grubee, drzeliy, siera,
 toie, wodki dubettowe i t.d. a sptawiaia stamtaj wot-
 niane, iedwabne i stalowe towary, ktore polym daia na
 kredyt kilkomiesieczny okolicznym kupcom miast mnicy pje
 i gdy nowe towary biora za puzete ptawie wytkli. Opa-
 dniore zas towary, a szczegolniey kawie i cukier, tudziez ba-
 w od Turck pochodzi, iako tej futra i sehodzieta kopyi-
 skie, w Wroclach zakupia;

tyy. Jima roczna i 1800. na 801. kadro wale tymozozita obrzawa
 orzechow Wtarskich, kilkadziesiat letnie. dzewa posetty, dopiera
 z prion nowe odrapaj poczty. Wtella stad sptawia dla tej okolicy

wielka bryła
 dach blachy
 mur chory, dawadniecia i dawa owu przyniosla
 smierci ubitoj, karkaracie owob mnie, lub wiecy utomka-
 mi mianu zapada, metamaiowcy i klepy grobowe, na zie-
 miach dopiero oparta. Statua S. Michala z blachy miedzias-
 nej wyrobiona, osadzona na grubim zelarie, w inna stronie
 wozajowy kierunek, na esmentarze granta. Skrzta wiezy Stata,
 nieknieca, i moie wielki staiby ievce mogta, ale na ro-
 zwalenie skazana, zostata, i ledwie nietylko prazy rozrebranie
 iey kontowato, ileby iey wymagato postawienie. W dro-
 bne tylko kawatki kruszac segle i wapno, zniest ia proka-
 fiono. Pod posagiem S. Michala znalezione pismo za-
 warte w puszcze blaznanej nastepujace:

Anno Dni 1633. die 3 mensis Augusti Statua hec de-
 nea S. Michaelis Archangeli in turri contigua Ecclesie col-
 legiatae Jaroslaviensi erecta est sub pontificatu Romi,
 in illo tempore Dni Urbani div. prov. Pape VIII. sub im-
 perio invictissimi Ferdinandi II. Romanorum Imperatoris
 Augustissimi, sub dominatu Serenissimi Principis Ma-
 distai Sigismundi II. potentissimi Regis Poloniae, sub

Napis, czyli
Pismo zawarte
w puszcze.
 epi

Dno Dno

Palatina Volhyniae,

106
"ornitissa in Jarostaw et Tarnow, cuius cura, impens-
"sis et singulari beneficio hoc opus extractum et loco
"huic dedicatum est, ut a fundatrice et benefactrice
"eximia, in laudem Dei I. O. M. ad defensionem non
"solum Civitatis propriae, sed et ditiorum omnium, ut
"illas Deus in Trinitate unus, primum a peccatis, quae
"prene divinae sequuntur, postmodum ab omnibus incur-
"sionibus inimicorum paganorum, et a reliquis plagis et
"vindictis, protegere dignetur, ut inde consequenter cultus
"Divinus non modo non misuatur, verum magis in dies
"ac horas augeatur ac floreat, cum optimo honore Divino.
"Quam benefactricem Deus I. O. M. in volumine eius sua
"Illustrissima prosapia diutissime conservet. Potente praeside
"Ecclesiae Collegiatae etiam Rivo Dno Luca Rafatowice Prae-
"posito Jaroslaviensi, Parocho Wiekopolense et Lauenitense et
"etiam Rivo Dni Nicolao Kamute Custode Praeposito O-
"strogienese, Joanne Grebiniski Praeposito Mansionariensi
"Dielinense, Gasparo Krasuski Scholastico, Kothovienese

Pa

ce Janu
tium liberalium

dore protunc Illustrissime Sud
Magistratu Nobiliti Adalberti Rubinowski Advocati, R^e =
tri Ligezka Proconsulis cum suis Consulibus et Scabinis =
Ordinarii Jaroslaviensibus =

Te Deus Omnipotens profundatice rogamus, =
Vivat ut incolumis tempora Nestora. =

Chciano namaczei rozne przyrzyny tego niebezpiec= Przyrzyny
go przyrzadku, gdy inna niebyta, i byci niemogta, jak tylko upadku wie=
ty ogion r. 1825. zaięty w tej wierzy gwattownoscia, której nie
tylko ankry drewniane okute w koncach zelarem, w środku
przeplat, ale nawet tej gwattownosci, która zawieszona w
tej wierzy drzewny stopita, tak mur rozdawita, iż sepany
wscianach porobity są, blisko na 6. cali u wierzchu szer=
kie. Już r. 1824⁶¹ uznano tę wieżę za niebezpieczną i kapitulata
kollegiaty do koniczenia potrzebnej reparacyi środku przedz=
wizta. Ale poimiej Magistrat miejski, odadziwszy na tej
wierzy zegar, przywotawczyd ją sobie, a reparacya do ustadu
Kosztów i sposobów w deliberacyi zostada. Owszem P. Kuku
Inzenier Cyrkularny tak ja, mozna byci Jędris, iż bedace
gdzie.

176
nego obowiązek zaptacenia nadowi za kosciół S. Jana pow-
zięci od przedków kollatora niegdyś postawiony, a który

kosciół S. Jana dotąd za parafialny miał być miary, którego wartość o-
na farny. ceniona była w r. 15948. Ltt. Rer'skich, 45 kraj-

carów. Jakoż dnia 15 czerwca r. 1804 naboiestwo Paro-
chialne do tegoż kościoła przeniesione zostało. Mury o-
balonego ^{kościola} miefianie u skarbu kollatora nabyli.

Pamiętkę upadku sekrony wiary zostawił dla później-
szych czasów Franciszek Sarczynski Exobozca miysceowy
w napisie na blacie wyrytym:

„Presentium et posterorum memoriae..”

Napis dla
pamiętki.

„Turris Ecclesie Collegiate Jaroslaviensi contigua, quae
„quatuor ante secula erecta, annos septuaginta tres sa-
„pra centum aucta, et imposta ejusdem ^{statu} ceteri
„Divi Michaelis Archangeli ornata fuit, aliquoties igne
„exusta, diversorum factorum urbis hujus testis, dum gra-
„tentibus fissuris murorum à plurimis annis nequiquam
„incautis casum perniciosumque minatur, ceterum quae-
to

scens

trii, duas e

feit.

Quid quae
Cautum est in horat. - Improvisa lethi

"Vis rapuit, rapietque gentes." Hor.

109

Bredetzki w dziele swoim: Reisebemerkungen über Ungern und Gallizien roku 1809 w Wiedniu wydane, 1730 postre-
žen.

przypisuje ten przypadek gąsienkowi ziemi młakiej i
kuczy, na której miasto stoi. W ciem bardzo się myli,
bo owym grunc gliniasty jest tak twardy, iż kute w
nim piwnice ze sklepieniem samodzielnem trwate są i nie
tęden już wiek bezpiecznie stoi; jeżeli wia ta w fundamen-
tach swoich nieporuszona, wieleby i szere wieków zapewne
stać mogła być, ale po odpadnięciu bryły od wierzchu, roz-
branie jej zupełnie iako i kosiata, dogodne było widokom
i rachubom umięczych okolicznosi kaida, kierowai kustrac-
icy korystu. Ten Bredetzki postregat w okolicy Jarostaw-
wia granitu i sienitu były okragte i iakoby kulisto to-
rone, którzy tu ani wewnątrz, ani powierzchni widzieć je
nikomu niezdaryło, ani pewnie samemu Bredetzkiemu,
chyba sprowadzone skąd inąd. Karmien' tupny i wapierny
dopiero o mil 2 kopai się daie; Obote kancuzi i Prochmika

Sic

110
Własność
ziemi.

wia jest właściwie podgórem.

Dochodząc przez kopanie wyżej własności ziemi, na kio-
rej Jarostaw stoi, postrepa się iż pod skronią, około pół-
toku, miążka, czarnoziemna, jest gatunek gliny żółtej, ści-
stej i suchej, w niektórych miejscach więcej o kilka tuki, nie-
wiednie zaś w równej głębokości, znajduje się siwa glina,
znowu pod tą, żółta mieszana, a dalej o 20 kilka tuki gło-
biej względem powierzchni, zaczyna się piasek miążki, w
którym ugru ciężki widzieć się daje. Na koniec około 25
tuki głębokości dobywa się piasek gruby, kamyczkowy, i
im głębiej tym wilgotniejszy, a tu dopiero woda znajduje się.
Głębokość zaś ta równa jest w linii horyzontalnej z wodą rzec-
ki Sanu, i nigdzie tu więcej wody otrzymać niemożna. Wy-
mieszenie bowiem górne potoczenia miasta względem po-
wierzchni Sanu do 50 tuki dochodzi. Stąd wniesić można,

Brak wody. rzeki rzadziej były, tak iż tu powiększycej części woda ku po-
wierzchni ^{zwyczajnie} ~~zwykle~~, bo dobytej, ocebrowanej, i utrzymywanej

optaty na
 bnego, a de tego i p
 to jest zapłaty. Niestety proto v. Hiller w opisan
 podrozij swex przez Jarostaw, przegania miastu, iż w
 nim wode, ptaić potrzeba.

Ludność Jarostawia okaze tu przytaczona wyjęta z urzędow
 oney konshryperji tabella:

111

Ludność Ja
 rostawia.

Miasto i Przedmieścia.	Chreścian.					Żydów.		
	po lat 14.	po lat 17.	po 17 lat potem.	Kobiet.	razem.	Kobiet.	razem.	razem.
Jarostaw Miasto.	540.	61.	722.	1521.	1323.	2844.	1012.	874. 1886.
Lezańskie Przedmieŝ.	451.	40.	591.	1119.	1005.	2124.	41.	59. 80.
Krasowskie D.	157.	16.	258.	487.	411.	908.	110.	96. 206.
Glebockie D.	149.	20.	204.	415.	375.	786.	98.	85. 183.
Razem	1277.	140.	1695.	3540.	3112.	6652.	1261.	1094. 2335.

Domów w Jarostawia i na Przedmieściach znajduje się
 1055. Familii Chreścian skich 1759. Żydowskich 584.
 Duchownych 68. 16. Cudzoziemców 10. Unędników 33.

Woj

112

... Jedna Łacińskiego,
... nowego obrządku, trzecia Protestantzka. Do pierwszej
należą i wsi niektóre polskie, wszystkie zaś oddziały pod
tymi nazwiskami zawierają, są: Miasto Jarne. Przedmie-
ścia: Krakowskie, czyli Wola; Głęboczkę, czyli Przygodzie,
Lezańskie; ⁽²⁾ Franciszkańskie, Łaz parnieński, Pasieka, Podgórze,
Kopiec, Jarbany, Mirzale, Ławoty, Jędrzejnie. Wsie: Suwosko,
Goryle, Kąty Suwoskie, Wola Suwoska, Koniaczów, Makowisko,
Setne, Surochów, Sobiesin, Suceczyny, Wychyłowska, Morawsko,
Kudatowice, Jankowice, Pawtosioto, Tywonia, Szczytna, Be-
szacinek, Orzańsko, Wierzbna, Kuchet, Poczarnie, Wygarki,
Pethinie, Wola Petkowska, Munińska Wieszka i Mata.
Wsie tylko Pawtosioto, Tywonia, Szczytna, Munińska, Jankowice,
Beszacinek, Orzańsko nie miały Ruś, lub bardzo mało, lecz w
innych licza Ruś przeważnie, w niektórych same tylko Dece-
ny obrządek Łaciński trzymają. Jarostawska Łacińska Para-
fia, ma dwa jeszcze filialne Nowioty. — Łaskowski, do
który należą wsie: Łaski, Mielisz, Czermańska, Rysławca =
wola, Bobrowka, Łary, Wietlin, Wysocko, Marzeczany, Łasko-
wka Wola, Charytany, Hruszowice, Chotyńskie i Karszenice.
(2) Niemcy dla obfitości cebuli nazwali je Zwiebelsdorf. ko

Polacy
 ma (Cerkiew)
 Parafii
 i
 które
 Protestanci

talny, nie
 własnego nie

Lacińskiego

Aby zrobić porównanie

tych miejsc, wypisuje ogólną liczbę parafialnym ^{lat} z Parafii liczb
 Lacińskich. nych i umar-

	urodzonych	umarłych	więcej urodzonych	więcej umarłych
Roku 1803	323.	327.	—	4.
1804.	347.	283.	64.	—
1805.	297.	260.	37.	—
1806.	223.	594.	—	371.
1807.	388.	215.	173.	—
1808.	359.	330.	—	11.
1809.	301.	308.	—	7.
Strona	2218.	2057.	274.	393.

tych.
 113

390.
172.
170.
300. 735.

114

					57.	2.	
				"	84.	73.	11.
				"	78.	77.	1.
		1805.		"			
		1806.		"	48.	152.	104.
		1807.		"	91.	61.	30.
		1808.		"	84.	87.	3.
		1809.		"	59.	98.	39.
		1810.		"	80.	80.	
		1811.		"	74.	88.	14.
		1812.		"	67.	85.	18.
		1813.		"	60.	48.	12.
				Alcem	784.	906.	44. 178.

fii
567 du

w rok

Gall

wow

sańca do

rok nastę

wrodzonych

woyska uw

ci w roku 1812 wy

z wycaayny niewodrozay roku tego sprawid, oraz z ratzionego
tu Cesarzkiego woyskowego szpitalu, który pospolicie za-
rzedliwych chorób zwykt mieszkańcom udziela. Ale nie
kzeba szukać obcych przyczyn, które zmniejszają co-
roczną liczbę urodzonych, a pomniejszają umarłych. Nędra
i wieś ludu pospolitego najgłośniejszą, są tego przyczyną
na; Potożenie Jarostawia i okolic jego na gościniec pu-
bliżnym wystawia zwstawca uboższych mieszkańców
na niewstanne kwatery wojskowe, forszpary i po-
stugi, które wyniszczaią z żywności, słożytku i zapasów
nieczarnożnych wcale mieszkańców, o znaczne straty

115

109

...nie=
...miejsca,
...ch
...po=
...od 50=
...i 45 Ho=
...ut. Niornam
...stadońsia, ozna=
...w tym je potocieniu mie=
szera, i przez zbliżenia do potocienia Lewowa, to naypra=
wziwsiem byde się zdaie. Sarnicki o pięć gradusów się
różni w oznaczeniu długości Geograficznej Jarostawia,
co do szerokości zaś blisko trafia.

Herb

Herb miasta jest brama otwarta, po nad nią dwie wie-
że, czyli baszty pod jedną koroną, która obóch wieżachy
obejmuie.

Dochody mia-

sta.

Dochody dawne miasta były: Rynek z pospółgalni, fu-
larstwo czyli optata Stodowa, dan' od wagi micyjskiej, do-
chód tarczynny, szrotarne, wstawne od wina, woskoboynia,
kuchnia micyjska podwczas jarmarku i oprócz, budne,

akcy

(et.) Stuzynie Samuel Puffendorf pi-
sząc o wojnach Karola Gustawa kro-
la Szwedzkiego, bierze za dowód zarno-
żności mieszkańców Jarostawia, iż
mimo poprzednich klęsk wielu, potrze-
bom utrzymania tu licznego Wojska Szwedzkiego podotai mógł, a iż się w niem
tylko wojska mieściło, wnosi, iż znacznie
rozległem to miasto być musiało.

= Skłody sprawione przez ten pożar szacowane były na 40
millionów złt. pol. teraźniejszych; do 300 osób liczone, którzy
w tym gwałtownym ogniu, podczas nocnej pory, darowano
życie stracił. Z całego prawie rynku porządnie zabudowanego,
grupy tylko, lub przerywa zostały. Zamiat ratunku, natłoczonego
zmiętego ludu zamieszanie pomniać. Liczne ogryzłkow i niez-
mieszłkow zbiegłych na wiatry iarmark zgraia pod porosem na-
towania do sklepów bogatemi napetnionych towarami u-
męta się rozrarszano wnet budy i budki z kupiami, aka-
dy w porwad, za stupnia zdobyć pokryta. Noc sprawności
tych ludzi spragnia. Pożar ten Wawryniec Chlebowski o-
pisał wierszem Polskim, którego tytuł: Żalowny Lament z powodu
pożaru w Karowawie. druk. w Krakowie u Seb. Tastyńskiego. 1623. 45

† Najstawniejsze w wieku siedemnastym iarmarki w Europie były w Frankfurcie nad Menem, Władystaw Lubieński pierwszy po nich miejsce Jarostawskim nazwał; lecz co do towarów, wschodnich, co do liźnego zgonu była, iarmarkę Jarostawską nad Frankfurtki pewnie był zwałomitszym.

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Krzemowa 1

62-002 Suchy Las

www.digital-center.pl

biuro@digital-center.pl

tel./fax (0-61) 665 82 72

tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.

Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.